

Inovační diplomacie – perspektivy dalšího rozvoje

Ondřej Neuschl

Vydal: ©TOPAZ
©2024
Opletalova 1603/57
11000 Praha 1
Česko

Více informací na: <http://www.top-az.eu/home/>

ISBN: 978-80-88350-37-8

Práce upravenou verzi diplomové práce, která získala čestné uznání ve 4. ročníku studentské soutěže Cena Karla Schwarzenberga.

TOPAZ na sebe nebere žádnou odpovědnost za fakta či názory vyjádřené v této publikaci ani za jakékoliv další využití informací v ní obsažených. Plná odpovědnost leží na autorovi publikace.

Obsah

Úvod	1
1. Inovační diplomacie jako koncept	4
1.1 Znalost a diplomacie	4
1.2 Vědecká diplomacie	6
1.3 Inovace, inovační strategie	10
1.4 Definice inovační diplomacie	14
1.4.1 Definování činností inovační diplomacie	15
1.4.2 Vědecká diplomacie jako základ inovační diplomacie	17
1.4.3 Vývoj inovační diplomacie	19
1.5 Hodnocení inovativnosti a Global Innovation Index	20
2. Významné rysy inovačně-diplomatických systémů Švýcarské konfederace, Dánského království a České republiky	25
2.1 Švýcarská konfederace	27
2.1.1 Swissnex.....	29
2.1.2 Switzerland Global Enterprise.....	30
2.1.3 Switzerland Innovation	31
2.1.4 Innosuisse	32
2.1.5 Další organizace	32
2.2 Dánské království	33
2.2.1 Innovation Center Denmark	35
2.2.2 Invest Denmark.....	37
2.2.3 Innovation Fund Denmark	38
2.2.4 Techplomacie.....	38
2.3 Česká republika	41
2.3.1 Rada pro výzkum, vývoj a inovace	44
2.3.2 Technologická agentura České republiky.....	45
2.3.3 CzechInvest	47
3. Porovnání inovačně-diplomatických systémů Švýcarské konfederace a Dánského království s Českou republikou	49
3.1 Perspektivy dalšího rozvoje českého inovačně-diplomatického systému	57
Závěr	61
Zdroje	63

Seznam grafů a tabulek

Tabulka 1: Vývoj pozic vybraných států v rámci žebříčku GII mezi lety 2009 až 2021. ..22	
Tabulka 2: Porovnání vybraných zemí v rámci ukazatelů inovativnosti dle jejich pozice daném žebříčku v roce 2021.23	
Tabulka 3: Základní ukazatele vybraných států.....26	
Tabulka 4: Porovnání inovačně-diplomatických systémů České republiky s Dánskem a Švýcarskem.....50	
Tabulka 5: Zastoupení České republiky, Švýcarska a Dánska ve světě v oblastech VVal.55	

Seznam zkratek

AAAS	American Association for the Advancement of Science
AI	Umělá inteligence
ANO	Akce nepokojených občanů 2011, politické hnutí
AV ČR	Akademie věd České republiky
Bloomberg MIC	Most Innovative Countries of Bloomberg
BRA	Brazilská federativní republika
CEO	Generální ředitel
CERN	Evropská organizace pro jaderný výzkum
CZE, ČR	Česká republika
DEU	Spolková republika Německo
DKK	Dánská koruna
DNK	Dánské království
EAER	Federální ministerstvo ekonomických záležitostí, vzdělávání a výzkumu Švýcarské konfederace
EIS	Evropský srovnávací přehled inovací
EU	Evropská unie
FDFA	Federální ministerstvo zahraničních věcí Švýcarské konfederace
GA ČR	Grantová agentura České republiky
GDPR	Obecné nařízení o ochraně osobních údajů
GERD	Hrubé výdaje na výzkum a vývoj
GII	Global Innovation Index
HDP	Hrubý domácí produkt
CHE	Švýcarská konfederace
CHF	Švýcarský frank
ICDK	Innovation Center Denmark
IFD	Innovation Fund Denmark
IHERI	Mezinárodní vyšší vzdělávání a inovace
INSEAD	Institut européen d'administration des affaires
IOI	Innovation Output Indicator

ISR	Stát Izrael
ITU	Mezinárodní telekomunikační unie
JETRO	Japan External Trade Organization
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová, politická strana
MIT	Massachusettský technologický institut
MO	Ministerstvo obrany České republiky
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky
MSP	Malé a střední podniky
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
MV	Ministerstvo vnitra České republiky
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí České republiky
NATO	Severoatlantická aliance
NGO	Nevládní organizace
NLD	Nizozemské království
ODS	Občanská demokratická strana, politická strana
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a vývoj
OSN	Organizace spojených národů
PPP	Parita kupních sil
R&D	Research & development, výzkum a vývoj
RVVI	Rada pro výzkum, vývoj a inovace
SDGs	Cíle udržitelného rozvoje Organizace spojených národů
SECO	Státním sekretariátem pro ekonomické záležitosti Švýcarské konfederace
SERI	Státní sekretariát pro vzdělávání, výzkum a inovace Švýcarské konfederace
SERV	Swiss Export Risk Insurance
STAN	Starostové a nezávislí, politická strana
TA ČR	Technologická agentura České republiky
TOP 09	Tradice, odpovědnost, prosperita 2009, politická strana
UFM	Ministerstvo vyššího vzdělávání a vědy Dánského království
UK, GRB	Spojené království Velké Británie a Severního Irska

UM	Ministerstvo zahraničních věcí Dánského království
US-DEU	Unie svobody – demokratická unie, politická strana
USA	Spojené státy americké
USD	Americký dolar
VVal	Výzkum, vývoj a inovace
WB	Skupina Světové banky
WEF	Světové ekonomické fórum v Davosu
WIPO	World Intellectual Property Organization
WTO	Světová obchodní organizace
ZÚ	Zahraniční úřad

Úvod

S rostoucím významem inovace a inovativních řešení v ekonomikách je nezbytné, aby se i diplomatický a zahraničně-politický svět zaměřil na jejich lepší využití. K již existujícím formám diplomacie, jako je vědecká či znalostní diplomacie, se v nynější době přidává i nová forma tzv. inovační diplomacie. Inovační diplomacie je nový koncept, který se objevuje ve vědecké debatě přibližně od roku 2005 (Leijten 2017), byť se její existence dá datovat již do období prvních mezinárodních výstav (viz např. Griset). V tuto chvíli neexistuje jednoznačná definice jejího významu. Všichni autoři se ale shodují na významu inovace pro blahobyt a prosperitu státu. Inovační diplomacie také nebývá jedním z přiznaných směrů zahraniční politiky států, i když je jejich inherentní součástí. Můžeme ale vidět určité náznaky jejího implementování, jako například v případě Nizozemského království, které vysílá na své ZÚ tzv. inovační atašé. Je také patrný výrazný posun směrem k důležitosti inovace v ekonomice. Státy k těmto účelům vytvářejí různé struktury (na vládní či ministerské úrovni), strategie, akční plány a další podpůrné materiály. Inovační diplomacie (resp. snahy o implementování jejích cílů) budou v nejbližší době zásadní pro růst životní úrovně obyvatel. Tato práce se bude zabývat inovační diplomacií v kontextu České republiky (ČR).

Výzkumnou otázkou práce je: Jakým způsobem by měla Česká republika přistoupit k inovační diplomacii v kontextu úspěšných států na mezinárodním poli? Tato otázka vychází z *Inovační strategie České republiky 2019-2030*, jejíž cílem je vylepšit pozice ČR v rámci světových inovačních žebříčků (Rada pro výzkum, vývoj a inovace 2019). K zodpovězení této otázky bude práce rozdělena do tří kapitol.

První kapitola představí inovační diplomacii jako koncept. Vzhledem k nejasnosti významu tohoto termínu mezi autory je v první řadě potřeba nadefinovat výchozí body. Prvním je *znalost* a s ní spojená znalostní diplomacie. Ta ovlivňuje samotný základ definice inovace. Další formou je vědecká diplomacie, která je dle některých autorů (viz Leijten) základem inovační diplomacie. Dále je důležité vysvětlit pojmy jako inovace a inovační strategie, které jsou základem pro následující popis pojmu inovační

diplomacie. V závěru tato kapitola nastíní možnosti měření inovativnosti ekonomiky se zaměřením na Global Innovation Index (GII).

Ve druhé kapitole budou rozebrány inovačně-diplomatické systémy Švýcarské konfederace a Dánského království jako představitelů zemí s vysokou úrovní inovativnosti, jak ukazují i inovativní žebříčky. Tyto státy byly vybrány vzhledem k podobnostem s ČR, co se velikosti, vyspělosti ekonomiky i geografického prostředí týče. Zároveň byly vybrány státy, které mohou být pro ČR zajímavé a inspirativní při vytváření své sítě inovační diplomacie. Dále bude popsán systém inovační diplomacie ČR. Kapitola se bude zbývat tzv. *success stories*, neboli vybranými částmi systému, které přinášejí vysokou přidanou hodnotu. Nebude se tedy jednat o úplný výčet nástrojů inovační diplomacie používaných ve vybraných státech. V rámci každého ze států se budu snažit představit významné aktéry, instituce a nástroje, které jsou stěžejní pro daný inovačně-diplomatický systém.

Ve třetí kapitole budou tyto systémy porovnány s ČR, s důrazem na rozdíly a podobnosti. Při porovnávání se budu zaměřovat na aktéry, strategie, instituce a další významné aktivity států. Toto porovnávání bude ovlivněno i různými politickými systémy a uspořádáním států, které mohou do určité míry ovlivnit formování jejich systémů. Ve druhé části třetí kapitoly poté budou navrženy úpravy českého inovačně-diplomatického systému vzhledem k úspěšným příkladům z Dánska a Švýcarska. Nebude se jednat o normativní návrhy, ale spíše zamyšlení nad možnostmi úpravy českého systému vzhledem k poznatkům z analýzy systémů v Dánském království a Švýcarské konfederaci. V rámci práce bude použita metoda analýzy a komparace.

Vzhledem k nejasné definici inovační diplomacie a nejasnému využívání jejich implementace na státní úrovni bude tato práce pro využití nástrojů inovační diplomacie využívat termín **inovačně-diplomatický systém**. Inovačně-diplomatickým systémem se v kontextu této práce rozumí využití všech složek státu k dosažení cílů inovační diplomacie. Mezi ně patří (ne výhradně) inovační diplomacie, inovační systémy státu, inovační strategie, instituce zabývající se inovacemi, akademická sféra a jiné organizace, které jsou na tomto poli činné.

V rámci práce budou využity dva typy zdrojů. V první teoretické kapitole je využita odborná literatura a primární zdroje. V této práci jsou použity články autorů jako např. Kristen Bound, Pascal Griset a Jos Leijten, kteří se zabývají konceptem

inovační diplomacie na teoretické úrovni. Významným dílem je také *Věda a diplomacie: Nový rozměr mezinárodních vztahů* od Pierra-Bruna Ruffiniho, který vytváří přehledný sborník historie vědecké diplomacie. Dále jsou cenným zdrojem data inovačních žebříčků a data Evropské komise a dalších státních orgánů. Ve druhé a třetí kapitole jsou využívány převážně zdroje internetové, z důvodu aktuálnosti témat. Dále jsou použity zdroje primární, a to jak ve formě dat (např. Skupina Světové banky, WB) tak zákony, strategie a akční plány vybraných vlád. To napomáhá k co největší aktuálnosti práce a přesnosti výsledku, která je v tomto typu práce důležitá. V práci byly využity zejména zdroje v anglickém a českém jazyce. V případě švýcarských dokumentů jsem vycházel ze zdrojů v italském jazyce.

1. Inovační diplomacie jako koncept

Definice inovační diplomacie není při dnešní úrovni poznání jednoznačná. Autoři se obecně shodnou na existenci inovační diplomacie, ne ale na její definici. Pro lepší pochopení konceptu inovační diplomacie je proto potřeba vysvětlit několik základních konceptů – znalost a její role v diplomacii, inovace, inovační strategie, vědecká diplomacie (která často bývá zaměňována právě za inovační diplomacii). Při pokusu o definici inovační diplomacie, o což se obecně pokusili tři autoři (Bound, Leijten a Griset), je důležité zaměřit se na možnosti měření inovativnosti dané ekonomiky, což napomáhá jasné definici a umožňuje vytvořit pořadí zemí dle inovativnosti. To je částečně měřitelné ukazateli jako je například *Globální inovační index* (Global Innovation Index, GII), každoročně vydávaný Světovou organizací duševního vlastnictví (World Intellectual Property Organization, WIPO). Pro pochopení konceptu inovační diplomacie uchopit, je potřeba nejprve nadefinovat znalost a znalostní diplomacie. Znalost je následně uplatněna ve vědě a ve vědecké diplomacii. Znalost a věda (a jejich následné úrovně v rámci diplomacie) jsou základem inovace, ze které vychází inovační diplomacie.

1.1 Znalost a diplomacie

Jako první v případě použití znalosti je důležité formulovat znalost jako takovou. Znalost (knowledge) je dle cambridgeského slovníku definována jako *„pochopení, nebo informace o tématu, které je získané zkušeností nebo studiem, buďto na úrovni jednotlivce či lidstvem obecně“* (Cambridge Dictionary 2022, vlastní překlad). Encyklopedie Britannica poté znalost (knowledge) definuje jako *„informaci, pochopení, nebo dovednost získanou zkušeností nebo vzděláním“*. Je tedy jasné, že znalost jako taková je spojená se vzděláváním či předáváním znalosti z jedné osoby na druhou. Přidáním prvku znalosti do diplomacie vzniká znalostní diplomacie.

Znalostní diplomacie je nový směr, který pomáhá vysvětlit roli mezinárodního vyššího vzdělávání, výzkumu a inovací (IHERI) při posilování vztahů mezi národy a řešení globálních problémů. Základními charakteristikami znalostní diplomacie je kolaborace, vzájemnost a reciprocita. Oproti tradičním náhledům na roli vzdělávání, vědy, výzkumu

a inovací pomocí tzv. soft power nebo tradiční kulturní či vědecké diplomacie přináší znalostní diplomacie nové možnosti. Znalostní diplomacie je dvousměrný proces. Je zde důležitá jak role IHERI v mezinárodních vztazích, tak role mezinárodních vztahů při ulehčování a zlepšování všech směrů obsažených v IHERI. Ve světě se nyní ve spojitosti s propojením globálních a národních problémů objevují různé argumenty ke vzniku znalostní diplomacie. Mezi ně patří například migrace, globální změna klimatu, potravinová bezpečnost, epidemie, snižování chudoby či vodní bezpečnost, které neznají hranic (Knight 2020).

Mezi základní charakteristiky znalostní diplomacie lze uvést například zaměření na vyšší vzdělání, výzkum a inovace; různorodost aktérů a partnerů pracujících společně; pochopení různých potřeb a společného využití sdílených zdrojů; reciprocitu s rozdílnými výsledky pro různé aktéry (s výrazným win-win pojetím); a vytváření a posilování vztahů mezi národy, kde IHERI je sice zásadní, ale cílem není pouze spolupráce mezi vědeckými institucemi, ale spíše jejich využití pro účely mezinárodních vztahů. Mezi úspěšné projekty patří například *Pan African University* či *United Nations' Sustainable Development Solutions Network*, které ukazují potřebu a efektivitu znalostní diplomacie a jdou výrazně za běžné internacionalizační aktivity (Knight 2020). Výhodou znalostní diplomacie je také to, že může existovat mimo klasické diplomatické struktury, a tedy pomoci v případech zhoršujících se mezinárodních vztahů. V postpandemickém období se ukazuje také zvyšující se důležitost kritického myšlení a emoční inteligence, které dle jeho názoru chybí u některých z nynějších vůdčích osobností. Dame Janet Beer dodává, že by bylo mylné domnívat se, že vysoké školství není ovlivněno politikou, která jej využívá k vytváření aliancí a k rozšíření svého vlivu (Mitchell 2021). Trošku jiný pohled na znalostní diplomacii pak nabízí Ariel Macaspac Hernandez, který se zabývá znalostní diplomacií ve spojitosti s mocí, která je hlavním hybatelem mezinárodních vztahů. Hernandez naznačuje, že je potřeba ve světě vytvořit mechanismus, který by zabránil využití znalostní diplomacie k dosažení mocenských cílů, například pomocí spolupráce autoritářských režimů s expertní znalostí, či ad hoc vytváření expertních znalostí k dosažení cílů zahraniční politiky států (Hernandez 2021).

Ve vnímání znalostní diplomacie existuje také mnoho nepochopení. Asi nejvýznamnějším pro tuto práci je představa, že znalostní diplomacie je synonymem pro komercializaci IHERI, nebo představa, že se jedná o závod v získávání globálních

talentů či pokus, jakým se snaží státy lobovat za národní a regionální financování IHERI. Jedná se také o mnohem více než pouze internacionalizaci na školách. Znalostní diplomacie je širší než kulturní diplomacie, která se nezaobírá výzkumem a inovacemi. Je také více komplexní nežli tradiční pojetí vědecké diplomacie (viz kapitola 1.2.), která ze své podstaty (zabývá se primárně technologiemi a inovacemi) vynechá ostatní vědecké obory, jako sociální vědy a humanitní vědy. Důležitý je také rozdíl mezi znalostní diplomacií a soft power, ve kterém je důležitý prvek kompetitivnosti, který ale ve znalostní diplomacii chybí (Knight 2019).

1.2 Vědecká diplomacie

Vědecká diplomacie existuje jako forma mezinárodních vztahů již od období zámořských objevů. Reálně se jako disciplína konstituuje v období studené války (Ruffini 2018, s. 35). Vznik vědecké diplomacie jako formy mezinárodních vztahů lze vysvětlit několika důvody. Prvním z nich jsou závažné globální problémy, jež se do povědomí dostávají ve druhé polovině dvacátého století. Dále významně přispívá i rozhodnutí o změně zahraniční politiky Spojených států amerických (USA), která je viditelná hlavně během projevu prezidenta USA Baracka Obamy v Káhiře v roce 2011. V něm popsal možnosti inovační diplomacie a nový směr, kterým by se měly vztahy USA a Arabského světa dále rozvíjet (Ruffini 2018, s. 29–30).

Její obecně uznávaná definice vzniká během konference pořádané Královskou společností (Royal Society) a Americkou asociací pro rozvoj vědy (American Association for the Advancement of Science, AAAS) v červnu 2009 (The Royal Society 2010). V jejím závěru je vydána zpráva *New frontiers in science diplomacy: Navigating the changing balance of power* (The Royal Society 2010). Jedním ze základních úkolů vědecké diplomacie je dle Ruffiniho navazování vědeckých kontaktů v situacích, kde jiné formy dialogu selhávají a také řešení důležitých mezinárodních otázek v rámci multilaterální diplomacie (Ruffini 2018, s. 28). Výše zmiňovaná zpráva definuje tři směry ve vědecké diplomacii:

- 1) věda v diplomacii;
- 2) diplomacie pro vědu;
- 3) věda pro diplomacii.

Věda v diplomacii představuje situaci, ve které se některá diplomatická rozhodnutí neobejdou bez vědeckých poznatků. Mezi typické příklady patří diskuse o otázkách klimatu, potravinové bezpečnosti či energetiky. Věda pomáhá k dosažení zahraničněpolitických cílů pomocí čerpání z vědeckých poznatků. *Diplomacie pro vědu* pak značí takovou část diplomacie, kde se diplomatické aktivity státu zaměřují na podporu vědeckých projektů za účasti vědců daného státu. Toho dosahuje prosazováním svých vědeckých pracovníků na mezinárodní scéně, společným budováním velkých výzkumných infrastruktur (např. Evropská organizace pro jaderný výzkum, CERN) či cestou finančních subvencí a udělováním viz. Byť tím stát z části přebírá zodpovědnost za případný neúspěch, i tak má konečný prospěch v podobě účasti vědců na mezinárodních výzkumných programech. Poslední zmiňovanou formou je *věda pro diplomacii*. Její nejlepší využití je v době, kdy klasická diplomacie selhává. Věda do určité míry nahrazuje či je předvojem klasické diplomacie (Ruffini 2018, s. 28– 29; The Royal Society 2010).

V neposlední řadě je možné vědeckou diplomacii také definovat jako diplomacii vlivu. Tento poměrně mladý koncept je spojován se známými pojmy jako *soft power* a *hard power* Josepha Nye, které popisují možnosti ovlivňování ostatních aktérů mezinárodních vztahů. *Soft power* je takové síla, během které ostatní státy využívají své atraktivitu ke zvýšení mezinárodní prestiže a dosažení svých cílů (například pomocí kultury, akademické sféry či humanitárních organizací). *Hard power* značí reálnou vojenskou a materiální sílu daného státu (Nye 2005). Komplexní přístup využití obou typů síly vyústil v existenci *smart power* a finálně i v diplomacii vlivů (Ruffini 2018, s. 31). Pro ilustraci této situace lze například uvést praktiky Svazu sovětských socialistických republik (Sovětský svaz). Ten pomocí svých výsledků při dobývání vesmíru získal pověst státu, který je schopen mimořádného technologického úspěchu. Z tohoto postavení Sovětský svaz nebývale těžil, a to hlavně u nezúčastněných zemí. Byť tedy Joseph Nye nedává vědecké *soft power* žádný větší význam, ukazuje se jako zásadní pro postavení státu (Ruffini 2018, s. 31). Toto vše spojuje vědeckou diplomacii tak či onak s problematikou ovlivňování, přesvědčování či nabízení pozitivních příkladů. Tím, že se propojují cíle diplomacie s možnostmi vědy (věda je účinným nástrojem k prosazování vlastních zájmů a hodnot), se vědecká diplomacie stává zásadní. Úspěch ve vědecké činnosti vede k lepšímu postavení při zavádění spolupráce s dalšími

zeměmi a zároveň dává vědcům lepší přístup k expertní činnosti na mezinárodní úrovni (Ruffini 2018, s. 32).

Státy k prosazování vědecké diplomacie využívají různých nástrojů. Dle informací dostupných ze stránek vládní *Rady pro výzkum, vývoj a inovace* (RVVI) při Úřadu vlády ČR existují 3 druhy sítí vědecké diplomacie. Ty jsou rozděleny dle počtu, typu i zaměření jejich pracovníků. Většinou jsou tito lidé zaměstnanci příslušných ministerstev zodpovědných za zahraniční styky, institucí zabývajících se tématy spojenými s vědeckou diplomacií či zaměstnanci jiných ministerstev. RVVI rozděluje sítě vědecké diplomacie takto a udává i vybrané země, provozující tyto formy vědecké diplomacie:

- 1) převážně přidělení pracovníci z ministerstev / univerzit (Německo, Čína, Indie, Irsko, Itálie, Japonsko);
- 2) převážně smluvní a přidělení odborníci (Finsko, Francie, Nizozemsko, Rakousko, Nový Zéland, Dánsko);
- 3) převážně smluvní odborníci a diplomaté (USA, Brazílie, Kanada, Spojené království, Maďarsko, Švýcarsko, Švédsko) (Rada pro výzkum, vývoj a inovace 2019).

Jednotný systém řízení vědecko-diplomatických snah v tuto chvíli není. Většina států k řízení využívá své zahraniční mise. Tito zaměstnanci jsou ale ve většině případů řízeni i další organizací, většinou ministerstvem zabývajícím se vědou. Některé ze států, jako například Nizozemské království či Švýcarská konfederace (Švýcarsko), také zakládají mise mimo své zahraniční zastoupení v blízkosti nejvýznamnějších technologických center (jako například Silicon Valley), které působí jako národní střediska pro zainteresované subjekty v oblasti výměny studentů, obchodu, výzkumu i inovací (Rada pro výzkum, vývoj a inovace 2019). V některých případech je patrné i překrývání kompetencí vědecké a inovační diplomacie. Blíže budou systémy vybraných států rozebrány ve druhé kapitole.

V českém kontextu se snahy o existenci vědecké diplomacie primárně ukazují ve spolupráci RVVI a *Ministerstva zahraničních věcí ČR* (MZV). K motivům pro vytvoření systému vědecké diplomacie MZV dodává: „...*Své legitimní zájmy mají také země, které mají alespoň minimální ambice a mezinárodně uplatnitelné kapacity ve vzdělávání,*

výzkumu (základním a aplikovaném) a ve vývoji a inovacích produktů a služeb. Je zřejmé, že dlouhodobý rozvoj národních kapacit (a tedy v konečném důsledku prosperita země) není myslitelný bez efektivní integrace na mezinárodní scéně“ (Ministerstvo zahraničních věcí [b.r.]).

V rámci Odboru zahraničněpolitických analýz a plánování MZV vytvořilo pozici zvláštního zmocněnce pro vědeckou diplomacii, kterou v tuto chvíli zastává Petr Kaiser. Ten má za úkol koordinovat činnosti v oblasti vědecké diplomacie napříč MZV a s ostatními rezorty, agenturami, univerzitami a výzkumnými centry; předkládá nové projekty a rozborů pro vedení MZV; zastupuje MZV navenek v oblasti své kompetence (Ministerstvo zahraničních věcí [b.r.]). MZV také definuje tři základní pilíře fungování vědecké diplomacie v České republice:

- 1) koordinuje národní VVal systém přes skupinu zřízenou při Radě pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI, MŠMT, MPO, MZV, GA ČR, TA ČR, AV ČR);
- 2) koordinuje vědeckou diplomacii skrze pozici zvláštního zmocněnce pro vědeckou diplomacii;
- 3) pomocí sítě zahraničních zastoupení provádí vědeckou diplomacii – ať již specializovanými vědeckými diplomaty (scientific attachés, scientific counsellors), či řadovými zaměstnanci ministerstva, kteří mají vědeckou diplomacii ve své kompetenci (Ministerstvo zahraničních věcí [b.r.]).

Česká republika má v tuto chvíli čtyři zaměstnance zabývající se vědeckou diplomacií v zahraničí. Ti jsou vždy vybráni tak, aby pokrývali strategické regiony. V tuto chvíli zastupuje ČR v Bruselu Hana Vlčková, která působí na Stálém zastoupení ČR při Evropské unii (EU) a má na starosti agendu výzkumu a kosmické politiky v kontextu EU, Delana Mikolášová v Tel Avivu, Luděk Moravec na ZÚ ve Washingtonu a Marie Leflerová, která byla vyslána jako vědecká diplomatka na Českou ekonomickou a kulturní kancelář do Tchaj-peje se zodpovědností za širší teritorium jihovýchodní Asie (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky 2021).

1.3 Inovace, inovační strategie

Při řešení konceptu inovační diplomacie je v první řadě potřeba jasně definovat význam inovace, jakým způsobem je chápána v mezinárodním prostředí a jakým způsobem k ní přistupují instituce.

Slovo inovace pochází z latinského *innovare*, což znamená obnovovat či použít nový postup (Bunček 2021, s. 39). Inovace je dle *Oslo manuálu* vydávaném Organizací pro hospodářskou spolupráci a vývoj (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD) základem pro zlepšení životní úrovně a může ovlivnit jednotlivce, instituce, celé ekonomické sektory a země v mnoha směrech (OECD a Eurostat 2018, s. 19). *Oslo manuál* nabízí definici inovace jako: „...nový nebo vylepšený produkt či proces (nebo jejich kombinace), který se výrazně liší od předchozích produktů nebo procesů jednotky a který byl zpřístupněn potenciálním uživatelům (produktu) nebo uveden do užívání jednotkou (procesem)“ (OECD a Eurostat 2018, s. 20; v překladu Bunček 2021, s. 39). *Oslo manuál* dále upozorňuje, že na rozdíl od jiných konceptů (jako je například vynález) u inovace platí povinnost její implementace, tj. uvedení do reálného provozu či jejich zpřístupnění ostatním (OECD a Eurostat 2018, s. 20). *Oslo manuál* také rozděluje inovace do čtyř kategorií:

- 1) inovační činnost;
- 2) podnikové inovace;
- 3) produktové inovace;
- 4) inovace podnikových procesů.

První zmiňovaná zahrnuje všechny vývojové, finanční a obchodní činnosti prováděné firmou, které mají za následek inovaci pro firmu. *Podnikové inovace* reprezentují nový či vylepšený produkt nebo obchodní proces (nebo jejich kombinaci), který se výrazně liší od předchozích produktů nebo obchodních procesů firmy a který byl zaveden na trh nebo uveden do provozu firmou. Pod *produktovou inovací* se skrývá nový nebo vylepšený produkt nebo služba, která se výrazně liší od předchozího zboží nebo služby firmy a která byla uvedena na trh. *Inovace podnikových procesů* je nový nebo vylepšený podnikový proces pro jednu nebo více podnikových funkcí,

který se výrazně liší od předchozích podnikových procesů firmy a který společnost zavedla (OECD a Eurostat 2018, s. 20–21; v překladu Bunček 2021, s. 39–40).

Inovace je jedním ze základních kroků ke zvládnutí krize, k ekonomickému růstu i zjednodušení a zkvalitnění života občanů. Úspěšné společnosti jsou ty, které investují do výzkumu, vývoje a inovací (VVal) a úspěšně implementují inovační strategie (Lendel a Varmus 2011). V návaznosti na mnohé definice jiných autorů, Lendel s Varmusem definují inovační strategii jako: *"Inovační strategie je inovační směřování podniku ve volbě cílů, metod a způsobů, jak plně využít a rozvinout inovační potenciál podniku. Je to směr daný jeho mezemi, které určují potenciál inovačních strategií"* (Lendel a Varmus 2011, vlastní překlad). I když se Lendel a Varmus ve své práci zaměřují na podnikovou inovaci, je možné tuto definici, vzhledem k obecnosti, upravit i na úroveň státní. Výsledná definice by tedy zněla takto:

"Inovační strategie je inovační směřování státu/skupiny států ve volbě cílů, metod a způsobů, jak plně využít a rozvinout inovační potenciál daného státu/skupiny států. Je to směr daný jeho mezemi, které určují potenciál inovačních strategií" (Lendel a Varmus 2011, vlastní překlad, upraveno).

Při takto upravené definici je tedy zřejmé, že inovační strategie je základním kamenem úspěšného využití inovačního potenciálu dané země. Ukazuje se také, že země, které jsou vysoko na inovačních žebříčcích (viz 1.5.), jsou státy, které mají implementovanou nějakou formu inovační strategie.

Další definici funkce inovační strategie nabízí Klímová, která ve své práci definuje inovační strategii jako: *„Inovační strategie představuje strategický dokument veřejné politiky, jehož úkolem je koordinovat podporu inovací, zlepšit podmínky pro rozvoj inovací a přispět k vyšší inovační výkonnosti dotčeného území“* (Klímová 2019). Inovační strategie může být zpracována na úrovni národní a regionální. Inovační strategie plní řadu funkcí, mezi kterými patří vytvoření ucelené koncepce, vymezení prioritních oblastí, hledání konsenzu, koordinace veřejných a soukromých aktivit či definice slabých a silných stránek (Klímová 2019). V tomto směru je aktivní i Evropská unie, která pomocí svých dokumentů jako například Návod pro tvorbu Výzkumné a inovační strategie pro inteligentní specializaci RIS3 (Guide to Research and

Innovation Strategies for Smart Specialisations, RIS3) pomáhá regionům a státům vytvářet inovační strategie v souladu s ostatními cíli EU, jako například Unie inovací, programy Horizont nebo Next Generation EU (Evropský parlament 2021; European Commission. Directorate General for Regional Policy. 2012). Pro tvorbu národní inovační strategie je zásadních několik kritérií. Jako hlavní úkol národní inovační strategie uvádí Klímová vytváření inovačního prostředí a zkvalitňování institucionálního rámce. Při vytváření národní inovační strategie mohou vlády využívat regulační nástroje a legislativní proces. Mohou tak nastavit kvalitu prostředí pro vzdělávací instituce, výzkumné organizace a podnikovou sféru. V menších ekonomikách vláda vytváří celostátní programy pro podporu inovací (to platí např. i pro Českou republiku). Nevýhodou mohou být problémy vycházející z nutnosti koordinovat inovační strategie s jinými strategiemi a politikami státu, potřeba státu zaměřit se na všeobecnou situaci a z toho vycházející poměrná povrchnost strategií, či pouze zastoupené nebo selektivní vybírání aktérů (Klímová 2019).

Při vytváření strategie Klímová identifikuje pět na sebe navazujících částí:

- 1) přípravná fáze;
- 2) analytická fáze;
- 3) návrhová fáze;
- 4) implementační (realizační) fáze;
- 5) evaluační (monitorovací fáze) (Klímová 2019).

V *přípravné fázi* se definují základní parametry strategie jako aktéři a smysl, sestavují se pracovní skupiny a určí se hlavní koordinátor. V *analytické fázi* je důležité zaměřit se nejen na deskripci minulého, ale zahrnout do ní i budoucí prognózy. Obecně by měla zahrnout stav socio-ekonomického prostředí, přítomnost a vzájemné vazby inovačních aktérů, jejich potřeby a dostupné lidské a finanční zdroje. *Návrhová fáze* je zásadní částí, během které jsou definovány priority, hlavní a specifické cíle, konkrétní opatření, rozděleny úkoly zúčastněným aktérům a rozděleny zdroje financí. Standardně je poté vše převedeno do akčního plánu implementace. *Implementační (realizační) fáze* představuje část, kdy jsou konkrétní navrhovaná opatření převedena do praxe. V této fázi se jasněji ukazuje, zda existuje politická vůle

věci skutečně měnit a nevytvářet pouze dokumenty s formálním charakterem. Implementaci pak většinou již nezařizují hlavní aktéři, ale technologické agentury či regionální hráči. V poslední, často opomíjené, *evaluační fázi* je monitorováno a hodnoceno reálné plnění stanovených úkolů. Ta je významná ze tří důvodů. Prvním je zlepšení intervencí, ať již těch současně používaných nebo v budoucnu plánovaných. Dále nám pomohou zhodnotit, zda veřejné zásahy odpovídají reálným potřebám. Významný je i prvek veřejné kontroly, jelikož dává informaci o tom, jak je nakládáno s veřejnými prostředky (Klímová 2019).

Například Švýcarsko na podporu inovací zavedlo 14. prosince 2012 *Federální zákon k podpoře výzkumu a inovace* (v aktuálním znění z 15. dubna 2021) (Zákon č. RU 2013 4425). Ta zakládá *Innosuisse*, která se stará o inovativnost Švýcarska, mimo jiné i v mezinárodním prostředí. Například jedna z březnových aktualit na stránkách *Innosuisse* se týká posílení spolupráce v oblasti inovace s Izraelem (Innosuisse- Agenzia svizzera per la promozione dell'innovazione 2022).

Dalším z příkladů implementace inovační strategie je například Spojené království Velké Británie a Severního Irska (UK), *UK Innovation Strategy*. Ta mimo jiné popisuje, jakým způsobem je potřeba využít metod inovační diplomacie pro zvýšení atraktivnosti UK (Department of Business Energy and Industrial Strategy 2021). Podobnou strategii má i Česká republika. Její *Inovační strategie České republiky 2019-2030* je dalším z příkladů pokusů o národní inovační strategii (Rada pro výzkum, vývoj a inovace 2019).

Inovační strategie se staly základem úspěšného fungování inovační diplomacie (ne vždy je ale inovační diplomacie zmiňována jako taková). Inovační strategie vybraných států budou dále rozebrány ve druhé kapitole.

1.4 Definice inovační diplomacie

Definovat pojem inovační diplomacie není jednoduché. Vzhledem k tomu, že se jedná o poměrně mladý koncept, se její interpretace mezi autory různí. Pojem se poprvé ve větší míře objevuje až po roce 2005 (Leijten 2017). I vzhledem problematickému definování a neexistující obecné definici inovační diplomacie u vědecké obce se autoři uchylují k pojímání problematiky několika způsoby. Prvním z nich je definování inovační diplomacie pomocí výčtu činností, které může inovační diplomacie přinést do pole mezinárodních (ekonomických) vztahů. Druhou možností, jak definovat inovační diplomacii, je definice ve spojitosti s vědeckou diplomacií. Většina autorů využívající tuto metodu staví inovační diplomacii na vytyčení základních rozdílů inovační diplomacie a vědecké diplomacie v dnešním světě. Poslední možností, jak pojmout inovační diplomacii, je definovat ji vývojovou/historickou metodou. V dalších částech této podkapitoly budou rozebrány všechny tyto metody podrobněji s důrazem na rozdílné přístupy autorů, stejně jako různá pojetí inovační diplomacie.

Inovační diplomacie přináší do mezinárodních vztahů nový koncept chápání vědecké diplomacie, spojuje vědeckou spolupráci, která je jedním z podstatných faktorů spolupráce mezi státy s potřebou států zvyšovat svoji konkurenceschopnost, být součástí světových hodnotových řetězců a čím dál většího propojování světa jako takového. Navíc podporuje mezinárodní obchod a s ním spojené inovace a globální zvyšování životní úrovně. To ale na druhou stranu kontrastuje s nynějšími tendencemi více chránit národní hospodářství, vracet produkci domů (což v určitých případech může být i důsledek inovační diplomacie) a obecně nevůli občanů ke globalizaci, která je využívána populistickými politiky na celé planetě. Inovace a inovační politiky také přinášejí nové změny do světa inovací a inovační politiky:

- 1) vytváří nové domény, které mění vědeckou diplomacii a posouvají tím i inovační diplomacii. Tyto domény mohou být např. snahy států vytvářet produkty s přidanou hodnotou, vlastnictví intelektuálních práv, protekce a standardizace;
- 2) mění konfiguraci stakeholderů, kteří tím získávají větší podíl na rozhodování;
- 3) vede změnu na poli vědy, technologií a inovace a vytváří novou řadu instrumentů k jejímu vedení a její změně (Leijten 2017).

1.4.1 Definování činností inovační diplomacie

Jak již bylo řečeno, zatím neexistuje obecně pojímaná definice inovační diplomacie. Autoři ale definují činnost a aktivity inovační diplomacie. Dle Bound, Leijtena i Griseta je jedním z prvních bodů posilování soft power a vlivu národa, regionu. Druhou z důležitých činností je vytváření včasných akademických a obchodních vztahů s potenciálem budoucích ekonomických zisků. Dále je nutná významná harmonizace a vytváření nových pravidel pro regionální a globální inovační spolupráci (pravidla duševního vlastnictví, migrační pravidla, pravidla obchodu...). Jako poslední významný bod uvádí podporu a umožnění globální spolupráce u problémů jako je globální pandemie či změna klimatu (Bound 2016, s. 92). V kontrastu s pozitivními změnami mohou být snahy některých států využít „inovační merkantilismus“, které omezují obecnou prospěšnost inovační diplomacie v globalizovaném světě a snaží se posílit růst inovací ve vlastní zemi. Proto by, dle Bound, neměla být inovační diplomacie viděna pouze jako přídavek k vědecké diplomacii, ale jako rozdílná skupina aktivit.

Bound také vyjmenovává některé z kroků, které napomáhají fungování inovační diplomacie ve světě: zintenzivnění spolupráce přes nové možnosti financování projektů; ovlivňování mezinárodně politických rozhodnutí (například prostřednictvím mezinárodních organizací); zlepšení přístupu k informacím (prostřednictvím spolupráce na úrovni vysokých škol, ale i mezi obchodními společnostmi); vyjasnění národních priorit a cílů inovací (zde je problematický přístup nových vlád k prioritám vlád předešlých) a řešení přeshraničních inovačních problémů (jako Pařížská konference o změnách klimatu z roku 2015, atd.) (Bound 2016, s. 92–93).

Jak dále podotýká Bound, různé státy vytváří různé strategie v přístupu k inovační diplomacii. Spojené království si vytyčilo pomocí Newtonova fondu 3 cíle – výzkum, zajištění kvalifikovaných vědců a převod znalostí do praxe. Výsledky mohou být vidět i ve faktu, že až 46 % vědeckých prací má zahraniční příspěvky. V kontrastu s tím je Čínská lidová republika, jejíž přístup k mezinárodní spolupráci je více strategický. Čína ve své podstatě využívá svého potenciálu k rozšíření svého vlivu ve světě (Bound 2016, s. 93).

Důležité pro definování inovační diplomacie jsou dle Leijtena i tyto faktory, které ovlivňují nejen vědu samotnou ale i vědeckou diplomacii:

- 1) zvyšující se komplexnost;
- 2) zvyšující se ochota spolupracovat a větší otevřenost;
- 3) růst znalostní společnosti;
- 4) aglomerace a globalizace.

S růstem znalostí vědeckých pracovníků se zvětšuje komplexnost a složitost těchto znalostí. Proto je důležitá spolupráce ve vědeckých poznacích, která nejenže zrychlí vývoj, ale pomáhá lidstvu jako celku dosáhnout svých cílů. Se zvyšující se potřebou znalostí je vidět i větší ochota spolupracovat. Nejenom proto, že státy nemají vždy všechny potřebné vědecké kapacity, ale také proto, že nemají dostatek znalostí. S rozvojem internetu se tyto možnosti zrychlují a do diplomacie jako takové vstupuje i termín kolektivní inteligence (Leijten 2017).

Znalostní společnost je spojována s přesunem ze zemědělské a industriální společnosti blíže do nové éry, která je specifikována zvýšenou rolí vědění. Ty jsou důležitým faktorem potřebným pro ekonomický růst. Významným je i existence informace, která je v poslední době závislá primárně na IT technologiích, které jí dovolují být mnohem lépe a rychleji přístupné prakticky všem.

S rozvojem globalizace byly inovační snahy zjednodušeny několika faktory. Prvním je možnost rozložení technologické výroby na různé hráče, v různých geografických lokalitách a s různou expertizou, která nejenže zlevňovala proces, ale navíc i dovozovala hlubší analýzu dané problematiky. Významným faktorem je i aglomerace inovačních center, tzv. inovačních hubů, které připívají ke zjednodušení předávání inovací v rámci vědecké komunity (Leijten 2017).

Leijten se, na rozdíl od ostatních autorů, v rámci analýzy věnuje i politickým důvodům vzniku inovační diplomacie a jejím potenciálním problémům. Definuje dva základní hybatele mezinárodních vztahů. Prvním je zvyšující se role populismu ve světové politice, který zvyšuje fragmentaci světa, protekcionismus a zmenšující se vůle států fungovat podle „mezinárodních pravidel hry“ (jako Čínská lidová republika v oblasti duševního vlastnictví). Druhý je naopak fakt, že globální problémy jen tak

nevymizí, i když se státy více uchylují k protekcionistickým metodám. Tyto dva faktory většinou fungující proti sobě, vedou k větší regionalizaci světa a ke spolupráci nejen v rámci států, ale i na úrovni stakeholderů (Leijten 2017). To poté vytváří kolaboračně-kompetitivní dualitu, která je dle Leijtena charakteristická pro inovační diplomacii. Tato dvojakost je nejlépe vidět v obchodní politice, kde na jednu stranu státy brání své inovační výdobytky, na druhou ale potřebují přístup na ostatní trhy, aby zde tyto technologie mohly využít. Tyto vznikající problémy zčásti vysvětlují vznik inovační diplomacie (Leijten 2017, s. 8).

Griset při analyzování inovační diplomacie poukazuje i na sociokulturní podmínky. Inovovat znamená být mladý, aktivní a moderní, což vede k lepší přípravě na budoucí problémy. Dále je inovační diplomacie používána jako nástroj k podpoře obchodu. Vytváří spojení mezi obchodní a vědeckou sférou a tím podporuje spolupráci a mezinárodní ekonomickou dynamiku. Také říká, že inovační diplomacie (ve své době viděná na světových výstavách) nepředstavuje pouze technologický pokrok, ale i kulturu a hodnoty státu. Například Brazílie se snaží zlepšit svůj obraz ve světě a prezentuje svou globálnost, vědu a ekonomickou sílu právě pomocí inovační diplomacie (Griset 2020).

1.4.2 Vědecká diplomacie jako základ inovační diplomacie

V době globalizace vědy se zákonodárci snaží ovlivnit její dynamiku. Do nedávna se to týkalo primárně vědecké spolupráce, poslední dobou ale roste potřeba větší role inovace v diplomacii (Bound 2016, s. 91). Na první pohled se může zdát, že inovační diplomacie je pouze pokračováním vědecké diplomacie do více komerční sféry (a ve většině případů se ani nejedná o hru s nulovým součtem). To je propojeno i rostoucí důležitostí znalostí jakožto významné komodity v mezinárodních vztazích (Leijten 2017). Ta vedla změnu (společně s globalizací) směrem k inovační diplomacii.

Vědecká diplomacie je dle Leijtena definována jako: „*Vědecká diplomacie vede s použitím vědecké spolupráce mezi národy k řešení společných problémů a k vytvoření konstruktivní mezinárodní spolupráce*“ (Leijten 2017, s. 2). Vědeckou diplomacii definuje americké ministerstvo zahraničních věcí jako „používání vědecké interakce mezi národy k vyřešení společných problémů lidstva a k postavení konstruktivní znalostní

spolupráce“ (Bound 2016, s. 91). Dle Griseta vědecká diplomacie funguje jako diplomatický kanál k udržení vztahů v době napětí mezi státy. Navíc může být viděna jako faktor podporující sblížení lidí. Dále říká, že věda a ekonomie mohou být pouze těžko oddělitelné. Také upozorňuje, že v nynější debatě termín inovace bývá často zaměňován za termín technologie (Griset 2020). Leijten při definici inovační diplomacie využívá systém klasifikování vědecké diplomacie vytvořený Královskou společností a AAAS (viz 1.2) a definuje v tomto směru inovační diplomacii jako diplomacii pro inovaci (Leijten 2017, s. 2).

Mnoho zemí vytvořilo síť svých vědeckých diplomatů, kteří řeší tyto agendy. Posun od vědecké k inovační diplomacii lze pozorovat například na změně pojmenování diplomatických postů. V případě Nizozemí se z vědeckého atašé přes vědecko-technologického atašé stal v nedávné době inovační atašé. Tato změna na reálném příkladu ilustruje změny ve vnímání důležitosti inovací odbornou veřejností (Leijten 2017).

S tím, jak se věda stává čím dál významnější, roste i význam inovací. To mění tradiční význam vědecké diplomacie, nejen z důvodu změn v globálních hodnotových řetězcích a přesunu vědy a výzkumu, ale také změnou zájmu na více obchodně založený model. Je proto jasné, že inovační diplomacie není pouze součástí vědecké diplomacie. Z tohoto důvodu musí politici dávat pozor na to, aby nevyužívali technik vědecké diplomacie pro inovační diplomacii.

Významným rozdílem je větší množství hráčů, mezi kterými jsou například národní inovační agentury, soukromé společnosti, NGO a velké mezinárodní organizace (EU). Důležité je i lepší sdílení informací nejen mezi těmito hráči, ale i s akademickou sférou. Významnou pomocí by kvalitní inovační diplomacie byla pro firmy, kterým by mohla pomoci s lepšími strategickými a investičními rozhodnutími. Toto vše by bylo podpořeno lepším financováním inovačních snah (inovační diplomacie) a hlavně vytvořením fungujících rámců inovační diplomacie a jejích pravidel (Bound 2016, s. 93).

Leijten uzavírá svou práci konstatováním, že s koncem bipolárního světa, rostoucí důležitostí znalostí a růstem konkurence mezi soukromými společnostmi ztrácí vědecká diplomacie jako obor svůj význam. Tyto tlaky nutí státy měnit své národní, ale i mezinárodní politiky a staví inovaci do pozice spojujícího článku.

Tímto se podporuje i pozice inovační diplomacie jako důležitého hráče spojujícího všechny nové přístupy (Leijten 2017).

1.4.3 Vývoj inovační diplomacie

Diplomaté neměli vždy monopol na vytváření mezinárodních vztahů. Dle Bound například vědci díky obcházení tradiční politiky pomohli zabránit mezinárodním konfliktům. Leijten ukazuje na reálných příkladech, jak vědci pomohli vyjednat Íránskou jadernou smlouvu, primárně na bázi vzájemné důvěry či spolupráce na *Sesame synchrotron*, ve kterém spolupracují arabské státy s Izraelem a Íránem (Leijten 2017, s. 4). Podobné posuny vidíme ve VB již začátkem 18. stol. Není tedy žádné překvapení, že věda pomáhá uklidňovat mezinárodní problémy (Bound 2016, s. 91).

Spojení mezi inovací a diplomacií není nové ani dle Leijtena, který to ilustruje na příkladu asijských tygrů, primárně Tchaj-wanu a Jižní Koreji, a jejich ekonomického růstu díky přivádění inovací do země již od šedesátých let minulého století (spojených s politickými změnami v zemích). Tyto země se díky této diplomacii staly jedněmi z nejdůležitějších inovačních hráčů ve světě. Na druhou stranu je důležité nepřipisovat tyto zásluhy pouze diplomacii, ale je potřeba vzít v potaz i další faktory (Leijten 2017, s. 3). Leijten v tomto smyslu spíše poukazuje na fakt, že inovační diplomacie jako součást diplomatického procesu a také jako koncept jsou známé až od začátku 21. století (od roku 2005 dochází ke zvyšování četnosti publikací na téma inovační diplomacie). Dalším z bodů, které podporují vznik inovační diplomacie, je fakt, že v poslední době světové univerzity pořádají kurzy věnované inovační diplomacii, či jsou součástí širších kurzů (většinou spojených s ekonomickou diplomacií jako oborem). Zde lze uvést jako příklad Univerzitu v Leidenu nebo Massachusettský technologický institut (MIT) ve Spojených státech amerických. Růst významu inovační diplomacie dokazuje i zvyšující se existence programů zabývajících se inovační diplomacií. Mezi významné patří i *Innovation and Science Diplomacy School*, organizována při Univerzitě v São Paulu (Innsid SP 2021). Posledním významným faktorem je růst počtu zaměstnanců věnujících se inovační diplomacii na velvyslanectvích států i v jejich domovině (Leijten 2017).

Dále je významný růst potřeby inovační diplomacie i její stále zásadnější role na poli mezinárodních organizací. Inovace se stala důležitým tématem v rámci Světové obchodní organizace (World Trade Organization, WTO), která se nyní zabývá primárně duševními právy k inovacím a jejich zavedení v členských státech (kde těsně spolupracuje s WIPO). Mezinárodními organizacemi zabývající se inovacemi jako takovými jsou například Mezinárodní telekomunikační unie (ITU) či Mezinárodní organizace pro standardizaci. V rámci boje s globálními problémy, jako změna klimatu, jsou důležité organizace jako OECD a Světové ekonomické fórum v Davosu (World Economic Forum, WEF). V neposlední řadě je zde i problematika inovací dvojího užití. V tomto případě jde o sdílení technologií, které mohou být použity na výrobu zbraní pro nepřátelské státy (Leijten 2017, s. 5).

Pascal Griset jde ve své analýze vzniku inovační diplomacie ještě dál. Ukazuje, že to, co dnes nazýváme inovační diplomacií, obsahuje starodávné praktiky spojující vědu, technologii, ekonomii a kulturu. Inovace jako taková je dle Griseta od dob Steva Jobse a dalších vizionářů jednou ze základních hodnot a důležitým motorem pro růst firem. Na druhou stranu ale polemizuje s ostatními autory a říká, že inovační diplomacie jako obor je starší, než jsou ostatními autory přijímaná 50. a 60. léta. Jako významné milníky v 19. a 20. století označuje Griset světové výstavy, které ve své době podporovaly spolupráci mezi státy (státy neinovovaly proti, ale ve spolupráci s ostatními státy). Ze svého historického pohledu na problematiku inovační diplomacie pak Griset říká, že inovační diplomacie musí být brána jako hybridní kategorie, ve které se diplomacie pomocí technologií, ekonomická diplomacie a vědecká diplomacie protínají (Griset 2020).

1.5 Hodnocení inovativnosti a Global Innovation Index

Pro hodnocení různých přístupů v rámci inovační diplomacie je důležité jejich hodnocení. To napomáhá k nalezení slabých a silných míst daného systému inovační diplomacie a vytváří jasný systém klasifikování aktérů. Pro hodnocení inovativnosti zemí jsou využívány různé ukazatele. Ty se mohou lišit v různých aspektech, jako je například jejich hloubka či zaměření, jejich regionální rozsah. Státy také hodnotí inovativnost na národních úrovních. Mezi typické body hodnocené v mezinárodních srovnání patří

institucionální otázky (vláda práva, efektivita vlády, či Ease of Doing Business), lidský kapitál a výzkum, infrastruktura, sofistikovanost trhu a podnikání či kreativní a znalostní výstupy (Soumitra et al. 2021). V rámci hodnocení inovativnosti české ekonomiky se vláda ČR rozhodla využít tři významné hodnotící nástroje – Global Innovation Index, který hodnotí inovativnost státu na globální úrovni, Evropský srovnávací přehled inovací (European Innovation Scoreboard, EIS) a Innovation Output Indicator (IOI), který vydávají instituce EU (Rada pro výzkum, vývoj a inovace 2019). Inovativnost ekonomiky je možné hodnotit i dalšími globálními žebříčky jako například *Most Innovative Countries of Bloomberg* (Bloomberg MIC) (Bloomberg 2021). Vybrané žebříčku budou dále popsány.

Global Innovation Index je každoroční index vydávaný Světovou organizací duševního vlastnictví. Index byl poprvé představen v roce 2007 profesorem Soumitrem Duttou během jeho působení na francouzské INSEAD (Institut européen d'administration des affaires, Fontainebleau). WIPO začalo s GII spolupracovat v roce 2011. V nynější době je WIPO hlavním vydavatelem GII a vydává jej ve spolupráci s vícero akademickými institucemi, WEF, OECD, WB a ITU. V současné době WIPO vydalo již 14. ročník GII. Dle 14. vydání GII, „*GII přináší základní nástroj pro decision makery a bohatá databáze detailních metrik, které jsou vhodné pro zušlechťování inovačních strategií*“ (Soumitra et al. 2021, s. 175). Je složen z 81 ukazatelů, které hodnotí schopnost inovativnosti ekonomiky. Tyto ukazatele jsou rozděleny do dvou podskupin – dílčí vstupy (instituce, lidský kapitál a výzkum, infrastruktura, sofistikovanost trhu a sofistikovanost obchodu) a dílčí výstupy (znalostní a technologické výstupy a tvůrčí výstupy). Většina z ukazatelů jsou primární data, dále se jedná o složené ukazatele a ve třech případech se jedná o odpovědi na dotazníky WEF. Na základě těchto výsledků je jednoduchým aritmetickým průměrem vytvořen žebříček států, které se zjišťování účastní (v roce 2021 jich bylo 132) (Soumitra et al. 2021, s. 183). Tento žebříček je každoročně publikován. V neposlední řadě je důležité vzít v potaz, že data používaná v žebříčku mají přibližně dvouleté zpoždění (pro žebříček vydaný v roce 2021 jsou používána data z let 2019-2020).

GII je důležitý pro inovační diplomacii jako ukazatel toho, zda jsou snahy státu v inovační diplomacii úspěšné. Ne všechny ukazatele se dají aplikovat na inovační diplomacii jako takovou, ale v obecné rovině význam mají. Státy také rády využívají

pozitivního obrazu vycházejícího z postavení v GII. Jako příklad můžeme uvést vyjádření Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky (MPO) či agentury CzechInvest. Ty pravidelně řeší postavení České republiky v rámci žebříčku. Tehdejší vicepremiér, ministr průmyslu a obchodu a ministr dopravy v jedné osobě, Karel Havlíček (neustraník za ANO), umístění ČR na 24. místě v roce 2020 komentoval slovy: „Opravdu mě těší výsledek, kterého naše země v žebříčku dosáhla...“ (CzechInvest 2020)(Odbor komunikace 81400 2020). Hodnocení se také stává součástí národních politik a strategií. V rámci *Inovační strategie ČR 2019–2030*, dokumentu připraveného pod hlavičkou *Rady pro výzkum, vývoj a inovace* (v té době vedeného tehdejším předsedou vlády Andrejem Babišem (ANO), nyní pod vedením ministryně bez portfeje pro vědu, výzkum a inovace Helenou Langšádlovou (TOP 09)) si dala za cíl posunout se v žebříčku do první desítky v rámci EU do roku 2025 a do první sedmičky do roku 2030 (v době vytváření strategie v roce 2019 byla ČR na 14. místě, dle GII za rok 2021 na 12. místě) (Soumitra et al. 2021; Rada pro výzkum, vývoj a inovace 2019). Inovační strategie vlády bude podrobněji rozebrána ve třetí kapitole. V tabulce číslo 1 je ukázán vývoj pozic vybraných států od roku 2009 do roku 2021. Tyto státy byly vybrány na základě jejich vysoké inovativnosti (viz výsledky v žebříčkách), jejich podobnosti s Českou republikou (velikostně, typem ekonomiky, geografii), jejich vyspělými inovačními systémy a prvenstvím v inovačně-diplomatických snahách. Objevují se pravidelně v pracích autorů zabývajících se inovační diplomacií. Brazílie byla vybrána jako země, která se zaměřením na inovační diplomacii snaží zlepšit svůj obraz ve světě (viz např. Griset 2020).

Tabulka 1: Vývoj pozic vybraných států v rámci žebříčku GII mezi lety 2009 až 2021.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
CZE	33	27	27	27	28	26	24	27	24	27	26	24	24
CHE	7	4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
DNK	8	5	6	7	9	8	10	8	6	8	7	6	9
ISR	23	23	14	17	14	15	22	21	17	11	10	13	15
NLD	10	8	9	6	4	5	4	9	3	2	4	5	6
GRB	4	14	10	5	3	2	2	3	5	4	5	4	4
DEU	2	16	12	15	15	13	12	10	9	9	9	9	10
BRA	50	68	47	58	64	61	70	69	69	64	66	62	57

Zdroj: autor s využitím GII 2009-2021.

GII je jedním z největších inovačních indexů a v poslední době i jedním z nejvíce vlivných. Existují ale i další ukazatele, které jsou využívány v rámci hodnocení inovativnosti země. Inovační strategie České republiky 2019-2030 rozlišuje dva typy indikátorů. Prvními jsou jednoduché inovační indikátory, jako je znalostní intenzita. Ta porovnává GERD (Gross Expenses on Research and Development, hrubé výdaje na výzkum a vývoj) a hrubý domácí produkt v paritě kupních sil. Výhodou tohoto ukazatele je jeho jednoduchost, nevýhodou to, že obsahuje pouze výdaje vlády na výzkum a vývoj a nebere v potaz další proměnné (Rada pro výzkum, vývoj a inovace 2019). Dalším z inovačních indikátorů je Evropskou komisí vydávaný Evropský srovnávací přehled inovací. Ten porovnává státy Evropské unie a další vybrané ekonomiky (např. Izrael, Norsko, Švýcarsko, Turecko, Ukrajinu, Spojené království). Ten rozděluje země do 4 skupin: *Innovation leaders*, *Strong Innovators*, *Moderate Innovators*, *Modest Innovators* (Hollanders a Ranchteva 2021).

Posledním ze zde zmíněných žebříčků je *Most Innovative Countries of Bloomberg*. Ten měří inovativnost dané země na základě skupiny ukazatelů (Bloomberg 2021). Porovnání výsledků vybraných zemí poté v tabulce.

Tabulka 2: Porovnání vybraných zemí v rámci ukazatelů inovativnosti dle jejich pozice daném žebříčku v roce 2021. ¹

Země	GII (132)	GERD/HDP	EIS – typ inovativnosti (38)	Bloomberg MIC (60)
CZE	24	18	Moderate Innovator	26
CHE	1	6	Innovation Leader	3
DNK	9	9	Innovation Leader	6
ISR	15	1	Strong Innovator	7
NLD	6	15	Strong Innovator	9
GBR	4	21	Strong Innovator	18
DEU	10	6	Strong Innovator	4
BRA	57	34	Emerging Innovator	46

Zdroj: autor s využitím GII 2021, EIS 2021, Bloomberg 2021.

Obecně se dá říct, že i vzhledem k poměrné mladosti pojmu inovační diplomacie, jeho nezavedení do běžného diplomatického jazyka a v praktické rovině i poměrně malým rozdílem mezi ostatními přístupy, většina států nemá vlastní formu vedení

¹ V závorce počet porovnávaných zemí.

inovační diplomacie. Inovace jako takové jsou ale zásadním cílem v zájmech států (viz již zmiňovaná Inovační strategie České republiky 2019-2030). Bývají, ale implementovány pod různými názvy a cílů inovační diplomacie je dosahováno pod pojmy jako vědecká diplomacie, ekonomická diplomacie či jiné formy. Toto může být ilustrováno i chápáním vědecké diplomacie jako zabírající se vědou, technologií a inovacemi i v komerčním slova smyslu (Knight 2019). To ale neubírá inovační diplomacii jako oboru na důležitosti i vzhledem k cílům, které jsou ve shodě s nynější geopolitickou situací. Je tedy důležité věnovat inovační diplomacii pozornost, která ve svém důsledku, ať již pod jakýmkoliv jménem, pomůže státu v plnění jeho inovační strategie a přilákání znalostí do dané země či odvětví.

2. Významné rysy inovačně-diplomatických systémů Švýcarské konfederace, Dánského království a České republiky

Druhá kapitola představuje inovační systémy vybraných zemí s jejich přesahem do inovační diplomacie tak, jak byla definována v předchozí kapitole. Vybrané systémy jsou analyzovány s výběrem strategií, aktérů a nástrojů. Strategie jsou chápány tak, jak byly vysvětleny v předešlé kapitole. Nástroji se rozumí nejen systém jako takový, ale i metody a fungování inovační diplomacie. Aktéři jsou chápáni jako instituce v rámci spravování inovačně diplomatických vztahů, tak jak byli definováni v předešlé kapitole, ale také bude poukázáno na rozdíly mezi organizacemi zodpovědnými za inovační diplomacii. V návaznosti na představené země dále kapitola nabízí přehled inovačně-diplomatických snah v kontextu České republiky.

Státy byly vybrány na základě podobnosti s českou ekonomikou, tedy jejich relativní porovnatelnosti. Zároveň se jedná o státy, jejichž inovační systém vykazuje dle mezinárodních žebříčků vyšších příček a lze zde hodnotit tzv. *success stories*. Tyto státy jsou Švýcarská konfederace (Švýcarsko) a Dánské království (Dánsko). Mezi další státy jejichž inovační systém stojí za zmínku patří bezesporu Spojené království, Izrael, Německo či Nizozemí. Zajímavým příkladem může být i Brazílie, která vsadila na inovační diplomacii ve své zahraniční politice (Griset 2020).

Tabulka 3: Základní ukazatele vybraných států.

	HDP/obyv. v PPP v USD (2020)	Poč. obyvatel v tis. (2020)	GERD/HDP (2020)	Počet zahraničních zastoupení²	Počet zaměstnanců zabývajících se VVal v zahraničí	Ease of Doing Business (2019)	GII
CHE	71,745.3	8,636	3,147 % (2019)	147	19	36	1
DNK	60,229.9	5,831	2,962 %	101	7 (8) ³	4	9
CZE	41,608.0	10,697	1,991 %	119 (120) ⁴	2 (4) ⁵	41	24

Zdroj: autor s využitím World Bank 2019 a 2020, GII 2021, UM 2022, Swissnex 2022, RVVI 2022, MZV 2022, FDFA 2022.

Ukazatel *HDP/obyv. v PPP* a *počet obyvatel* porovnávají základní ekonomické ukazatele státu a vytváří kontext k porovnání států. Jasně nám tedy ukazují, že Česká republika, byť má největší počet obyvatel, je v *HDP/obyv. v PPP* na nejnižší příčce z vybraných ekonomik. Při hodnocení inovativnosti ekonomiky je patrné určité propojení mezi inovativností a růstem HDP (a následně i *HDP/obyv. v PPP*) (Pece et al. 2015). *GERD/HDP* popisuje hrubé výdaje vlády na výzkum a vývoj, který je nedílnou součástí inovací. *GERD/HDP* je součástí výpočtu inovačních žebříčků. Obecně vychází, že čím vyšší procentuální poměr GERD, tím větší zájem země o inovace. *Počet zahraničních zastoupení* ukazuje množství ZÚ a napomáhá k pochopení významu VVal. Při porovnání s ukazatelem *počet zaměstnanců zabývajících se VVal v zahraničí* ukazuje poměr zastoupení zaměstnanců ve oboru VVal daného státu (bez rozdílů zodpovědných ministerstev, organizací atd.). Toto porovnání ukazuje, že v rámci vybraných států neexistuje spojení mezi velikostí zahraniční služby, počtem obyvatel a zaměstnanců zabývajících se VVal v zahraničí. Důvody jsou hlouběji rozebrány dále v textu. *Ease of Doing Business* ukazuje, jakým způsobem je země přístupná cizím

² Všechna oficiální zastoupení pod vedením MZV daného státu v zahraničí, vč. velvyslanectví, generálních konzulátů, konzulátů, zastoupení při mezinárodních organizacích, kanceláří a specializovaných center, bez honorárních konzulátů a konzulárních jednatelství.

³ Jeden post tzv. technologického diplomata (technoplata) se sídlem v Kodani.

⁴ Pobočka českého velvyslanectví v Tel Avivu v Jeruzalémě.

⁵ Dva posty vědeckého diplomata (Izrael, USA) a dva zaměstnanci zodpovědní za aktivity VVal (Tchaj-pej a Zastoupení ČR při EU).

investicím do země. GII poté agreguje všechny ukazatele a vytváří ucelený přehled o inovativnosti dané země. Blíže byl přiblížen v kapitole 1.5.

Tato kapitola se zaměřuje na zhodnocení celkového systému inovační diplomacie s důrazem na stěžejní momenty jejich inovačně-diplomatických snah. Jejím cílem není kompletně zmapovat inovační systém vybraných zemí, ale spíše se zaměřit na momenty (success stories), které jsou aplikovatelné v českém kontextu a mohou dopomoci cílům spojeným s inovační diplomacií na území České republiky.

2.1 Švýcarská konfederace

Švýcarský systém inovační diplomacie je systém fungující jako jeden z nejlepších na světě. To je možné ilustrovat výše zmíněnými pozicemi Švýcarské konfederace v různých světových žebříčcích zabývajících se inovací (např. první místo v rámci GII či náležitost do skupiny Strong Innovators v EIS). V institucích zaměřujících se na inovace a inovační diplomacii (byť takto nejsou nazvány) se klade obrovský důraz na inovativnost všech vstupů i výstupů, které jsou součástí systému. Vzhledem ke specifičnosti švýcarského politického systému, je financování ale i fungování agentur rozděleno mezi federální vládu a kantony. Práce se bude zabývat pouze inovační diplomacií na federální úrovni, švýcarská paradiplomacie nebude tedy detailněji probrána. Na federální úrovni patří mezi základní instituce zabývajících se problematikou inovační diplomacie *Federální ministerstvo ekonomických záležitostí, vzdělávání a výzkumu* (The Federal Department of Economic Affairs, Education and Research, EAER)⁶, který pomocí *Státního sekretariátu pro vzdělávání, výzkum a inovace* (State Secretariat for Education, Research and Innovation, SERI)⁷ vytváří většinu politik týkajících se inovací. Dalším významným hráčem je *Federální ministerstvo zahraničních*

⁶ V dalších oficiálních jazycích Švýcarska: Eidgenössisches Departement für Wirtschaft, Bildung und Forschung, Département fédéral de l'économie, de la formation et de la recherche, Dipartimento federale dell'economia, della formazione e della ricerca, Departament federal d'economia, furmaziun e retschertga.

⁷ V dalších oficiálních jazycích Švýcarska: Staatssekretariat für Bildung, Forschung und Innovation, Secrétariat d'État à la formation, à la recherche et à l'innovation, Segreteria di Stato per la formazione, la ricerca e l'innovazione, Secretariat da stadi per furmaziun, retschertga ed innovaziun.

věcí (Federal Department of Foreign Affairs, FDFA)⁸, které ve většině případů obstarává diplomatické zajištění, prostory a zaměstnance.

Jako základ švýcarských snah ve VVal je každé čtyři roky aktualizované *Sdělení k podpoře vzdělávání, výzkumu a inovace v období 2021-2024* (Messaggio sulla promozione dell'educazione, della ricerca e dell'innovazione negli anni 2021–2024, dále Sdělení) (Zpráva č. FF 2020 3295). K plánu se každé čtyři roky vyjadřuje federální rada a parlament. Společně vytváří obrysy fungování inovační diplomacie, které jsou aplikovány na další organizace a implementovány na nižších úrovních v rámci Švýcarska. Jeho cílem je vytvořit rámec, který udává cíle, opatření a financování cílů VVal. V období od 2021-24 bylo alokováno 28 miliard švýcarských franků (CHF), z čehož 6,5 miliardy CHF na výzkum a inovace a 800 milionů CHF na vesmír a mezinárodní VVal spolupráci (další jsou vysoké školství a odborné vzdělávání). Financování je poté rozděleno mezi federální vládu, kantony a privátní sféru (kde poslední dvě vytváří většinu financí). V tomto období pak byly zvoleny tři základní oblasti – digitální transformace, udržitelný rozvoj a rovné příležitosti (Švýcarská konfederace 2020).

Dalším z významných dokumentů je *Švýcarská mezinárodní strategie pro vzdělávání, vědu a inovace* připravená Federální radou v roce 2018 (Switzerland's International Strategy on Education, Research and Innovation, dále Strategie). Ta se zabývá a určuje strategii na následující roky. V posledním vydání se zaměřila na odborné vzdělávání, digitalizaci a, pro tuto práci významné, vládní politiky pro podporu inovací (SERI 2018). Dále jsou ve snahách VVal důležité *Federální zákon k podpoře vědy a inovace* (La legge federale sulla promozione della ricerca e dell'innovazione) (Zákon č. RU 2013 4425) a *Federální zákon o mezinárodní spolupráci ve věci vzdělávání, profesionálním vzdělávání, mládeže a mobility* (La legge federale sulla cooperazione internazionale in materia di educazione, formazione professionale, gioventù e mobilità), které opravňují Federální vládu k zakládání těchto organizací a vytváření jejich strategií (Zákon č. RU 2022 164). Dále budou detailněji přestaveny organizace a jejich nástroje, které jsou zásadní v kontextu inovační diplomacie.

⁸ V dalších oficiálních jazycích Švýcarska: Eidgenössisches Departement für auswärtige Angelegenheiten, Département fédéral des affaires étrangères, Dipartimento federale degli affari esteri, Departament federal d'affars exteriurs.

2.1.1 Swissnex

Swissnex je iniciativou SERI a je součástí konfедераční sítě v zahraničí, vedené FDFA a postavené na základě kolaborace a financování mezi privátní a státní sférou. Státní sféra se podílí pouze na financování základních operací a platů. Vše ostatní je spolufinancováno soukromou sférou – ať již podniky či dalšími činiteli jako např. univerzitami (Rüffin 2018; Swissnex 2022). Jako svojí misi pak Swissnex uvádí: „*Swissnex – propojuje Švýcarsko a svět ve vzdělávání, výzkumu a inovacích*“. Swissnex pomáhá svým partnerům vytvořit síť mezinárodních kontaktů, podporuje výměnu nápadů, znalostí a talentů. Podává konzultační služby u trendů a příležitostí, propaguje vysoké školství, výzkumná centra, start-upy a další inovativní partnery ze Švýcarska (Swissnex 2022).

Swissnex je v tuto chvíli přítomný v pěti zemích světa v jejich inovativních centrech. Jeho sídlo je v sídle SERI v Bernu. První pobočka byla otevřena v roce 2000 v americkém Bostonu (v té době pod názvem SHARE), mimo jiné i z důvodu blízkosti významných univerzit – Harvardovy univerzity a MIT. Další pobočky se nachází v San Franciscu, Riu de Janeiru (které je bráno jako vycházející ekonomika s velkým potenciálem), Bengalúru a Šanghaji s novou pobočkou plánovanou v japonské Ósace. Zajímavá je i přítomnost Swissnex ve švýcarském pavilonu během EXPO 2020 v Dubaji a na podobných akcích. Ke sjednocení názvů došlo v roce 2008 (Swissnex 2022). Tato síť je doplněna devatenácti vědeckými poradci (diplomaty) na velvyslanectvích v zemích nejvíce relevantních pro sektor VVal, např. Kanada, Spojené království, Francie, Rakousko, Singapur (kde v minulosti byla i kancelář Swissnex) či Jižní Korea. Dále má své zastoupení ve švýcarské misi při Evropské Unii (Swissnex 2022).

Swissnex funguje na základě již zmíněného *Federálního zákona k podpoře vědy a inovace* a *Federálního zákona o mezinárodní spolupráci ve věci vzdělávání, profesionálním vzdělávání, mládeže a mobility*, kde druhý dovoluje federální vládě v této problematice jednat a ustavuje všechny potřebné instituce, primárně již zmiňovanou SERI. Jedná se o decentralizovaný systém, ve kterém SERI má za úkol implementovat celkovou strategii a definovat čtyřleté cíle (Zákon č. RU 2013 4425; Zákon č. RU 2022 164; Swissnex 2022). CEO jednotlivých poboček Swissnexu ve světě pak mají poměrně volnou ruku při výběru témat, kterými se

bude zabývat. Federální vláda ji k tomu dává volný rámec působení v rámci *Sdělení*, které aktualizuje každé čtyři roky. Vedoucí úřadů Swissnex vyjednávají se SERI sérií vlastních cílů, které jsou již více konkrétní, dle kterých jsou poté kanceláře i hodnoceny. Je důležité zdůraznit, že jim SERI nechává poměrně hodně volnosti. Významnou akcí je také *swissnexDay*, kde se ředitelé poboček setkávají s vedením a dalšími stakeholdery k debatování určité problematiky. Takovéto akce jsou plánovány vždy jednou ročně (Rüffin 2018; Švýcarská konfederace 2020; Swissnex 2022).

V rámci svých aktivit Swissnex organizuje aktivity napomáhající promování švýcarských inovací či vytváření sítí v zahraničí. V rámci projektu *nextrends* se snaží podpořit inovativní technologie budoucnosti, na portálu <https://swissinnovation.org/> promují významné úspěchy Švýcarska ve VVal, a to i ve formě newsletteru (Swissnex 2022). Swissnex v roce 2021 zorganizoval 191 akcí s více než 800 000 účastníky a pomocí jeho financování podpořil 262 start-upů. V tuto chvíli má 179 partnerů a 77 zaměstnanců (Swissnex 2021).

2.1.2 Switzerland Global Enterprise

Switzerland Global Enterprise je oficiální švýcarská agentura na podporu exportu a investic s kanceláři ve Švýcarsku a ve 31 zemích světa. Je provozován ve spolupráci s FDFA a *Státním sekretariátem pro ekonomické záležitosti* (State Secretariat for Economic Affairs, SECO)⁹. Tuto službu nabízí i Lichtenštejnskému knížectví. Funguje na bázi tzv. Swiss Business Hub, které jsou v tuto chvíli ve 23 státech světa (první byl otevřen v Itálii v roce 2001), v dalších trzích pak fungují Trade points, které plní služby s menším rozsahem. Zaměstnanci jsou součástí velvyslanectví či generálních konzulátů Švýcarska v daných zemích a v určitých situacích vykonávají i úkoly spojené s diplomatickou misí (Switzerland Global Enterprise 2022). Cílem Switzerland Global Enterprise je podpora malých a středních podniků (MSP) v jejich působení v zahraničí a pomoc inovativním společnostem zavést se v Švýcarsku. Dále Switzerland Global Enterprise cílí na to, aby Švýcarsko bylo první volbou pro takové společnosti. K dosažení tohoto cíle Switzerland Global Enterprise nabízí MSP informace,

⁹ Který je součástí EAER, stejně jako SERI.

servis a kontakty pro jejich proces internacionalizace, vyhledávají inovativní zahraniční společnosti, kterým poskytují stejný servis jako firmám ve Švýcarsku. Vše na míru svým klientům (Switzerland Global Enterprise 2022).

V rámci svého systému spolupracují s řadou aktérů. Ve státní sféře spolupracují s SECO, kantony a s organizacemi jako Innosuisse, Swissnex, Switzerland Innovation, SERV (Swiss Export Risk Insurance), Presence Switzerland (Federální organizace na podporu obrazu Švýcarska v zahraničí), Switzerland Tourism a lokálními investičními agenturami. Dále udržuje kontakt s obchodními komorami ve světě i v rámci konfederace, různými asociacemi a clustery a také s experty ze Švýcarska i ze zahraničí (vč. vysokých škol) (Switzerland Global Enterprise 2022).

2.1.3 Switzerland Innovation

Switzerland Innovation je platforma vytvořená federální vládou Švýcarska v roce 2016 s centry v Curychu a Lausanne. Federální vláda k tomuto účelu připravila možnosti půjček v celkové výši 350 mil CHF a propůjčila federální půdu k pronájmu pro účely projektů spojených se Switzerland Innovation. Federální vláda jedná pouze jako zastřešující instituce, která předává většinu pravomocí *Nadaci švýcarských inovačních parků* (Swiss Innovation Park Foundation) (SERI 2022). Propojuje vysoké školy, start-upy a velké firmy na bázi inovace. V rámci své činnosti vytvořila k dnešnímu dni šest inovačních parků na území Švýcarska. V nich propojuje univerzity se společnostmi, pomáhá získávat kontakty, čímž napomáhá vytvářet inovativního produkty, které obstojí ve světové konkurenci. Výsledkem této snahy by mělo být upevnění pozice Švýcarska jako jedné z nejinnovativnějších zemí světa. Cílem Switzerland Innovation je mimo jiné vytvářet prostředí pro příliv domácích a zahraničních investic od VVaI, lokalizovat domácí a zahraniční společnosti, vytvářet pracovní místa s vysokou přidanou hodnotou, pomocí své platformy urychlit převedení výsledků výzkumu do praxe, vytvářet atraktivního prostředí a zvyšovat atraktivitu inovačního prostředí ve Švýcarsku. Pomocí nadace *Switzerland Innovation Foundation* zajišťuje mezinárodní positioning a marketing Švýcarska jako inovativní země, zajišťuje financování, koordinuje zúčastněné a pomáhá zajistit stejnou kvalitu v rámci švýcarského systému kantonů (Switzerland Innovation 2017).

2.1.4 Innosuisse

Innosuisse je švýcarská inovační agentura, jejíž cílem je podporovat inovace založené na vědě v zájmu švýcarské ekonomiky a společnosti. Dále se zaměřuje na udržitelné inovativní projekty, které by nebylo možné realizovat bez státního financování. Navíc podporuje spolupráci mezi akademickou sférou a trhem s inovativními produkty, pomáhá získávat kontakty a organizuje dodatečné zdělávání a coaching. Innosuisse se snaží urychlit přesun znalostí z výzkumu do průmyslu, čímž chce pomoci udržitelnému rozvoji a prosperitě Švýcarska. Inovativní projekty mohou být vytvořeny za účasti národních nebo mezinárodních partnerů, či dokonce i bez partnerů v obchodním světě. Dlouhodobé multidisciplinární projekty větších konsorcií jsou také podporovány. Jejich fungování je podřízeno *Strategii*. Innosuisse se také snaží vytvořit kvantitativní systém hodnocení úspěšnosti jeho projektu, ve kterém by první výsledky měly být známy v roce 2023 s daty z předešlých let. Výsledky tohoto výzkumu by měly být implementovány do budoucího fungování Innosuisse. Dále Innosuisse vydává magazín, ve kterém popisuje a ukazuje úspěšné výsledky své práce. V rámci systému je zajímavá také existence *Inovační rady*, která projekty hodnotí. Ta se skládá z expertů jak z praxe, tak z akademické a vědecké sféry. Innosuisse je také součástí Taftie (The European Network of Innovation Agencies) (Švýcarská konfederace 2022a).

2.1.5 Další organizace

Další organizací, které se nějakým způsobem zabývají problematikou, která z části spadá do zájmu inovační diplomacie, je *Swissuniversities*. Ta je reprezentantem vysokých škol na národní a mezinárodní úrovni. Dále se zabývá spoluprací a také nostrifikací mezinárodních diplomů (swissuniversities 2022).

SERV (Swiss Export Risk Insurance) je pojišťovací společnost pojišťující politická a obchodní rizika při exportu zboží do rizikových oblastí a zároveň pomáhá s exportním financováním. *SERV* také napomáhá k získání nízkouročených půjček, či získání vyšších úvěrů. Tyto služby poskytuje firmám, které sídlí ve Švýcarsku a alespoň část z jejich exportu pochází ze Švýcarska. *SERV* je veřejná společnost, jejímž vlastníkem

je Švýcarská konfederace, která volí vedení a ve čtyřletém intervalu definuje strategické cíle organizace (SERV Swiss Export Risk Insurance 2022).

Presence Switzerland je organizace pod patronátem FDFA, jejímž úkolem je zvyšovat obecnou úroveň znalostí o Švýcarsku, podpořit pozitivní přístup k zemi a ukázat diverzitu a atraktivitu země pomocí různorodých PR prostředků. Federální rada každé čtyři roky upravuje zaměření a témata, kterým se Presence Switzerland má řídit. Pro toto období byly vybrány následující: inovace, ekonomika, švýcarsko-evropské vztahy, švýcarské finanční centrum a udržitelnost, které vycházejí mimo jiné i ze strategie zahraniční politiky (FDFA 2022).

2.2 Dánské království

Dle webových stránek patřících dánskému Ministerstvu zahraničních věcí (Udenrigsminister, UM) denmark.dk, jsou inovace nedílnou součástí Dánského království již od dob Vikingů. Ti vytvořili bojové sekery, hřebeny či dlouhé lodě a patří tak mezi vikingské vynálezy, které byly vyvezeny do zbytku tehdy známého světa (Ministry of Foreign Affairs of Denmark 2022). Tato inovativnost pokračuje i v dnešní době, kde například v žebříčku Evropské komise je Dánsko dle EIS v roce 2021 hodnoceno jako Strong Innovator mimo jiné i z důvodu: „... otevřeného, excelentního a atraktivního výzkumného systému, propojení s podnikáním“ (Hollanders a Ranchteva 2021; Invest In Denmark 2022, vlastní překlad). V rámci žebříčku Doing Business Skupiny Světové banky se (ještě v době jeho vydávání) pravidelně umísťovalo na předních příčkách, v roce 2019 pak na čtvrtém místě (na nejlepší pozici v rámci Evropy). Dánsko má také produktivní a motivovanou pracovní sílu (i díky poměrně štědrému sociálnímu systému), flexibilní pracovní trh, kvalitní infrastrukturu a světového výzkumu a vývoje (R&D) a inovační prostředí (Invest In Denmark 2022). Dánsko je také jedna z nejvíce digitalizovaných zemí na světě, zemí se silnou tradicí vývoje technologií. V Dánsku se nachází mnoho špičkových společností, které svým zodpovědným chováním vytvářejí prostředí, které pomáhá propagovat demokratické hodnoty, vytvářet nová řešení komplexních problémů a pomáhají růstu a rozvoji země (Ministry of Foreign Affairs of Denmark 2021).

Je tedy jasné, že inovace je zásadním bodem zahraniční politiky tohoto státu. Dánsko definovalo svojí inovační strategii v roce 2012 ve strategii *Dánsko – země řešení*. Ta byla vytvořena jako odpověď na recesi způsobenou ekonomickou krizí v letech 2008- 2009. Již v této inovační strategii ale můžeme najít zmínku o řešení globálních společenských problémů (Ministry of Science, Innovation and Higher Education 2012). Významným dokumentem ovlivňujícím dosažení cílů inovační diplomacie je *Vládní strategie pro ekonomickou diplomacii* (The Danish Government's Strategy for Economic Diplomacy)¹⁰ z března roku 2018. Byť sice výslovně nejmenuje inovační diplomacii, je jedním ze zásadních dokumentů. Ta kromě velkého důrazu na internacionalizaci cílů také na získávání znalostí pro dánský trh, snaží se Dánsko postavit na přední příčky v otázkách inovace a digitalizace. Je patrný velký důraz na spolupráci *techplomacie* (techplomacy) a *Dánských inovačních center* (ICDK), které budou detailněji představeny dále v textu. Vláda vyčlenila čtyři kroky k dosažení těchto cílů – 1) zjednodušení přístupu ke znalostem nových technologií a obchodních modelů, 2) posílení penetrace cizích trhů dánskými firmami pomocí inovace, 3) přístup k rizikovému kapitálu a 4) podpora dánského inovativního řešení pomocí (nového) inovačního fondu (Ministry of Foreign Affairs of Denmark 2018). Ten je nově aktualizován *akčním plánem* platným pro období 2022/2023, který přináší 100 přesných iniciativ, které mají dopomoci k dosažení cílů ekonomické diplomacie (a tedy v kontextu dánského systému i inovační diplomacie). Jedním z těchto cílů je posílení zahraničních zastoupení specializovanými pracovníky zaměřenými na vybrané obory: digitální prodej/technologie, vodu, energetiku, obchod, zdraví a life science, potravinářství (Ministry of Foreign Affairs of Denmark 2022b). Dalším z dokumentů, který ovlivňuje inovační diplomacii Dánska je *Strategie pro dánský digitální růst* (Strategy for Denmark's Digital Growth)¹¹ z roku 2018. Ta byla vydána Ministerstvem průmyslu, obchodu a finančních záležitostí. Strategie se zaměřuje na využití digitálního potenciálu Dánska v době digitální transformace, k vytváření pracovních míst a podpoře růstu a prosperity Dánska. Ta ve své podstatě (jak je zřejmé při definování role techplomacie) nezná hranic a je tedy zásadní i pro diplomacii jako takovou (The Ministry of Industry a Business and Financial Affairs of Denmark 2018). Posledním z významných dokumentů patřících

¹⁰ Dánsky: Regeringens strategi for økonomisk diplomati.

¹¹ Dánsky: Strategi for Danmarks digitale vækst.

do oblasti inovační diplomacie je i *Zahraničně-bezpečnostní politická strategie* (Foreign and security policy strategy; nejnovější verze pochází z ledna 2022). Ta si vyčlenila pět klíčových oblastí, ve kterých se chce v nejbližší době profilovat: hodnoty, bezpečí, migrace, klima a ekonomická diplomacie. Mezi významné z pohledu diplomacie pak patří posilování diplomatických aktivit v zahraničí, jako jeden z cílů k posílení pozice Dánska ve světě (Peterková 2020; Ministry of Foreign Affairs of Denmark 2022a).

V Dánsku jsou za inovačně-diplomatický systém zodpovědná dvě ministerstva společně s vládou. Prvním ministerstvem je již zmiňované Ministerstvo zahraničních věcí, UM, které má v těchto snahách vedoucí roli. Mimo jiné zajišťuje personální obsazení a prostory pro aktivity spojené s inovační diplomacií (ve většině případů jsou ICDK v budovách velvyslanectví či generálních konzulátů). Druhé ministerstvo, které se významně podílí na těchto snahách, je *Ministerstvo vyššího vzdělávání a vědy* (Uddannelses- og Forskningsministeriet, UFM) (Peterková 2020).

2.2.1 Innovation Center Denmark

Dánsko patří od roku 2006 do druhé vlny států zabývajících se vědeckou diplomacií, kdy založilo první pobočku *Innovation Center Denmark* v Silicon Valley. Další kanceláře následně otevřelo v Šanghaji, Mnichově, Soulu, Bengalúru, Tel Avivu a nejnovější v Bostonu v roce 2019. Tyto kanceláře jsou lokalizovány v inovativních hubech, s relevancí k dánskému obchodnímu sektoru, výzkumu a institucím vyššího vzdělávání. ICDK jsou ve většině případů součástí velvyslanectví či konzulátů. Centrála se nachází v Kodani. První pobočka v Silicon Valley byla původně nezávislou na velvyslanectví, nyní nabízí i konzulární služby. Cílem fungování ICDK je propojit dánské inovace se světovým trhem. ICDK je dle jejích webových stránek integrovanou a rozšířenou částí dánského inovačního systému a zahraniční služby. Využívá diplomatická spojení a spolupráci k podpoře výměny znalostí a komercializaci inovací s důrazem na dlouhodobost, udržitelnost a prosperitu. Pomáhá dánským společnostem, vědeckým a vzdělávacím institucím a veřejným organizacím propojit se se zahraničními partnery a decision makery. Tím ICDK vylepšuje postavení dánské vědy a inovací. Pomocí kolaborace s prvotřídními inovačními partnery vytváří

zelenější a chytřejší budoucnost. Zaměřuje se primárně na inovativní technologie v oblasti life science a zelené transformace. Zaměření ICDK není fixní, např. při vyslání prvního dánského astronauta došlo ke zvýšení zájmu o vesmírné technologie (Rüffin 2018; Innovation Center Denmark [b.r.]).

ICDK je společným projektem UM a UFM. Financování projektu zajišťuje UFM, organizačně má ale na starost celou instituci UM, které vyplácí mzdy, zajišťuje prostory, potřebnou infrastrukturu a zařizuje každodenní fungování celé instituce v zahraničí. Další část financí ICDK získávají z poplatků, které jsou účtovány za konzultační a jiné služby. Veřejné instituce, jako například vysoké školy, mají tyto služby zdarma. Výkonnost center je každoročně hodnocena, první takové hodnocení bylo provedeno roku 2015 Oxford Research. Při jejich hodnocení neexistují standardizované metriky, ale úředníci musí splňovat cíle, primárně v oblasti příjmu z konzultačních činností. Všichni zaměstnanci ICDK podléhají vedoucímu dané zahraniční mise. Vedoucí ICDK jsou nominováni UM a inovační ataše jsou, na rozdíl od vedoucích ICDK, placeni a vysíláni UFM. Dále zde fungují (ostatně jako v běžné diplomatické praxi) i místní síly. Problémem tohoto uspořádání je dle Rüffina primárně to, že zaměstnanci ICDK jsou během své práce svazováni diplomatickými konvencemi (Rüffin 2018).

ICDK nabízí řadu programů pro své klienty. *ICDK Innovation Sparring* nabízí patnáct hodin poradenství zdarma pro MSP, pomocí kterých získají znalosti zahraničního trhu a jeho podmínek. *ICDK Innovation Camp* propojuje společnosti s experty, znalostmi a spoluprací v globálním inovačním prostředí. *ICDK Tech Scouting* pomáhá firmám najít talenty a start-upy ze znalostního a inovačního prostředí. *ICDKScaleIT* pomáhá dánským firmám růst a uspět na světovém trhu. *ICDK SDG Landing Pad Program* vytváří společně se společnostmi technologická a inovativní řešení, která jsou v souladu s cíli udržitelného rozvoje Organizace spojených národů (SDGs). Mezi další programy pak patří *ICDK Market Introduction*, *ICDK Partner Matching* či *ICDK Academy* (Ministry of Foreign Affairs of Denmark 2022b).

2.2.2 Invest Denmark

Invest Denmark je státní investiční agentura, která se zabývá podporou přílivu investic do Dánska. Jejich služby jsou poskytovány zdarma. Invest Denmark se zabývá jak samotnými investicemi, tak i následnou expanzí v Dánsku. Je součástí sítě UM a její pobočky se nacházejí na ambasádách a konzulátech Dánska ve světě (Silicon Valley, Toronto, New York, Oslo, Londýn, Paříž, Mnichov, Barcelona, Bengalúr, Šanghaj, Peking, Soul, Tokio a Tchaj-pej). Dále provozují kanceláře i v dánských městech, kde mimo Kodaně, můžeme pobočku nalézt také v Odense, Aarhusu či Aalborgu. Poradci Invest Denmark jsou lidé se znalostí korporátní sféry, mající vhled do dánského průmyslu a ucelenou síť kontaktů. Na národní úrovni poradci pomáhají společnostem s jejich rozšiřováním do dalších částí Dánska, pomáhají s přístupem do klíčových clusterů a akademických institucí. V oblasti Kodaně Invest Denmark spolupracuje s *Copenhagen Capacity*, institucí zabývající se investicemi v oblasti širší Kodaně (Øresundsregionen), která přesahuje i do Švédského království (zejména okolí města Malmö)(Invest In Denmark 2022).

Invest Denmark se zaměřuje na oblasti s vysokou přidanou hodnotou. Mezi prioritní oblasti patří cleantech, technologie, life science, potravinářství (s důrazem na inovace), námořní průmysl a inovace v designu. Firmě může pomoci v mnoha směrech – při zakládání centrály společností v Dánsku (světové či regionální), ve vědě a výzkumu, s dodavatelskými řetězy a logistikou, produkcí, službami a inovacemi a testováním. Poslední zmiňovaný je v kontextu inovační diplomacie významným. Dánsko se tím snaží dostat na své území inovativní produkty a společně s tím vytvářet inovativní podnikatelské prostředí. Je patrné, že i v ostatních oblastech je dávám důraz na inovativnost investic. Těmto společnostem Invest Denmark nabízí celou řadu služeb – personalizované informace o dánském průmyslu, komplexní analýzy trhu a obecné, ale i sektorově-specifické rady ohledně dánského trhu. Dále nabízí exkurze do dánských společností, pomoc při zakládání společnosti v Dánsku, či následnou pomoc. Jak již bylo zmíněno, všechny služby jsou poskytovány zdarma. Invest in Denmark navíc organizuje aktivity spojené s investováním v Dánsku, např. ve formě kulatých stolů ve svých kancelářích po světě (Invest In Denmark 2022).

2.2.3 Innovation Fund Denmark

Innovation Fund Denmark (Innovationsfond, IFD) je státní fond podporující inovace v Dánsku, který investuje do firem, které se potýkají s největšími problémy dánské společnosti jako např. řešení klimatické krize, zdravější potraviny či efektivnější zdravotní péče. Při investování je kladen významný důraz na společenský přesah, transparentnost, vzdělání a etiku. Hodnocení úspěšnosti projektů není pouze o obchodních výsledcích, ale i o dopadu na společnost jako takovou a další dosažení širších společenských cílů. Snaží se být také co nejméně byrokratický. Navíc investuje i do vysoce rizikových projektů, jejichž výsledek může mít vysoký (pozitivní) sociální dopad. Kanceláře IFD se nachází v Kodani, Aarhusu, Odense a Aalborgu. IFD je fond vytvořený UFM na základě *Dohody od rozdělení výzkumných zásob 2022* (Fordeling af forskningsreserven m.v. i 2022). Ten určuje tři tematické bloky, na které můžou být finance využity – zelený výzkum, vývoj technologií a inovace; life science, zdraví a welfare technologie; a strategický a problémově-orientovaný výzkum a inovace nových technologií. Dále je IFD rozdělen na řadu programů – *Innobooster*, *Innoexplorer*, *Industrial Researcher*, *Grand Solutions*, *Innofounder*. Na mezinárodní úrovni existuje *International Collaboration Program*, který zaštiťuje spolupráci na úrovni národní (Grand Solution), multilaterální (Horizon 2020, Nordic Cooperation, EUREKA, GlobalStars) a bilaterální mezi státy mimo EU. V roce 2021 Innovation Fund Denmark investoval přes 1,6 miliardy dánských korun (DKK), s celkovou částkou 7 miliard DKK (Innovation Fund Denmark 2022).

2.2.4 Techplomacie

Při popisování dánského systému inovační diplomacie je potřeba zmínit dánský model *technologické diplomacie – techplomacie*. Tento inovativní přístup k řešení globálních problémů zavedlo Dánsko jako první země na světě v roce 2017. Jedná se o součást UM, která se touto iniciativou snaží vyřešit problém sílicí moci nadnárodních technologických korporací v kontextu čtvrté průmyslové revoluce (společnosti jako Meta, Alphabet a další). Dle dánského ministra zahraničních věcí Jeppa Kofoda se touto iniciativou vytváří prostředí, ve kterém demokraticky volené vlády určují prostředí technologických společností (a jejich regulaci) a ne naopak.

Techplomacie propojuje tři spolu související témata: 1) nové trendy jako big data, umělá inteligence (AI) a automatizace, sociální média a demokracie, Internet of Things, danění digitálního podnikání a kryptoměny, které mění podobu světa téměř ve všech aspektech s nevídanou rychlostí; 2) technologické společnosti, které tyto změny pomáhají vytvářet se stávají extrémně vlivné až do té míry, že v určitých případech jejich politická moc překonává moc národních států, které navíc nestíhají držet krok s rychlostí technologických změn; 3) transformace vycházejících technologií (jako například 5G, AI, kybernetická bezpečnost) společně s již jmenovaným růstem moci nestátní aktérů vytváří nové tlaky, které formují zahraniční politiku a vyvábí nová geopolitická bojiště. Pro dánskou vládu je proto důležité nespoléhat pouze na tradiční diplomatické vztahy, ale i nové formy jako např. techplomacie, která se zaměřuje na kybernetickou bezpečnost, rozvojovou politiku, export, propagaci investic jak na bilaterální, evropské tak multilaterální scéně (Office of Denmark's Tech Ambassador 2022).

Systém techplomacie je systémem, který je vedený technologickou velvyslankyní *Annou Marie Engtof Lasenovou*, která sídlí v Kodani a je zodpovědná za reprezentování dánské vlády v globálním technologickém průmyslu a na globálních fórech o nových technologiích. Jako taková má celosvětový mandát s dalšími kancelářemi v Silicon Valley a Pekingu. Prvním úkolem techplomacie je, podobně jako v případě klasické diplomacie, konzultace a řešení problémů, které mohou nastat upřímným dialogem snažícím se upravit směr vývoje technologií a zlepšit připravenost Dánska v této oblasti. Druhým úkolem techplomacie je ovlivnit mezinárodní agendu spojenou s technologickými politikami na mezinárodním poli. Dánsko se pro tyto snahy rozhodlo, aby mohlo ovlivňovat směřování světové digitalizace. Tím, že bude proaktivně pracovat na pozitivních možnostech a nebezpečích vycházejících technologií, se snaží chránit zájmy Dánska a jejich hodnoty na světovém poli (Office of Denmark's Tech Ambassador 2022).

Pro lepší implementování techplomacie vytvořilo UM v únoru 2021 *Strategii pro dánskou technologickou diplomacii 2021-2023* (Strategy for Denmark's Tech Diplomacy 2021-2023). Tato strategie jasně vysvětluje důvody k existenci techplomacie a ustavuje její cíle na nejbližší období. Jako primární důvody pro existenci techplomacie se ukazují zneužívání digitálních nástrojů v šedé zóně mezi státy, nebezpečí pro demokracii spojené s algoritmy sociálních sítí, posílené možnosti útlaku

v zemích s autoritářskými sklony a malá ochrana osobních dat (byť je dle této strategie významným úspěchem například zavedení GDPR v rámci EU). Zajímavé také je, že v rámci strategie Dánsko myslí i na spolupráci s EU a v bezpečnostních otázkách i se Severoatlantickou aliancí (NATO). Dalším z problémů, kterým se techplomacie snaží čelit, je nerovné postavení na trhu, kde velké technologické společnosti vydělávají nepoměrně více, než poté vrátí společnosti, např. ve formě daní. Proto si UM stanovilo tři cíle – zodpovědnost, demokracii a bezpečí. Zodpovědností rozumí to, aby technologičtí giganti dosáhli svých závazků vůči společnosti a vytvořili rovné podmínky. Demokracií chce dosáhnout, aby rozhodování v digitální sféře bylo postaveno na demokratických principech a lidských právech. Bezpečí má pak za cíl zajistit bezpečí pro obyvatele Dánska (Ministry of Foreign Affairs of Denmark 2021).

Snahy Dánska o vytvoření techplomacie jako součásti její zahraniční politiky jsou obecně brány velice pozitivně. Norkunas ve svém komentáři pro Forbes pokládá rétorickou otázku: „... opravdovou otázkou by nemělo být, proč potřebujeme techplomacii, ale proč není techplomacie již globální věcí“ (Norkunas 2022, vlastní překlad). To se také projevuje v posouvání významu techplomacie, kdy další státy, jako Francie nebo Slovensko, které vytvořily obdobné pozice na svých zahraničních zastoupeních. Dalším významným bodem je vznik debaty i na úrovni EU (Norkunas 2022). Na druhou stranu existují i protichůdné názory. Dánský institut pro mezinárodní studia například konstatuje, že by se dánské pokusy měly zaměřit na priority, které může Dánsko reálně ovlivnit a navrhuje, aby byla vytvořena jednotná priorita zaměřená na potírání nerovností vznikající za pomoci technologických gigantů. Navrhuje proto, aby se Dánsko zaměřilo na změnu, která bude postavená na již existujících programech na potírání nerovností a zaměřila je na již existující partnery, včetně organizací OSN, kteří mají největší přístup k datům o takovéto populaci (Fejerdkov et al. 2021).

2.3 Česká republika

V rámci českého systému inovační diplomacie jako obor neexistuje. Touto problematikou se zabývají *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky*, které se zaměřuje na vytváření a provozování sítě vědeckých diplomatů a *Ministerstvo průmyslu a obchodu české republiky* (Peterková 2020). Novým aktérem v tomto směru je na vládní úrovni i ministryně pro vědu, výzkum a inovace Helena Langšádlová (TOP 09), která řídí Radu pro výzkum, vývoj a inovace při Úřadu vlády ČR (RVVI, bude detailněji rozebrána dále v textu) (a je tzv. ministryní bez portfeje). Tento post existoval již ve vládě Vladimíra Špidly (pozici místopředsedy vlády pro výzkum a vývoj, lidská práva a lidské zdroje zastával Petr Mareš z US-DEU), dále byl zaveden ve vládě Bohuslava Sobotky (v pozici místopředsedy vlády pro vědu, výzkum a inovace post zastával Pavel Bělobrádek z KDU-ČSL). V obou Babišových vládách pozici předsedy zastával sám premiér Andrej Babiš (ANO). Dalším ministerstvem, zodpovědným za mezinárodní spolupráci ve VVal, je *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* (MŠMT), které podporuje snahy VVal na území ČR, ale také mezinárodní spolupráci. MŠMT je ústředním orgánem zodpovědným za mezinárodní spolupráci ve VVal dle zákona 130/2002 sb. Dále se touto problematikou zabývá i *Technologická agentura ČR* (TA ČR, bude v textu dále představena) a *Grantová agentura ČR* (GA ČR), které zajišťují podporu a zabezpečují spolupráci s obdobnými mezinárodními agenturami (např. v rámci Taftie). Mezi další aktéry pak spadá *Akademie věd ČR* (AV ČR), *Ministerstvo vnitra* (MV) či *Ministerstvo obrany* (MO). Ty svým konáním pomáhají podporovat internacionalizaci na úrovni vysokých škol, v ústavech AV ČR, v dalších výzkumných organizacích a v podnicích (Filip et al. 2022).

Základem pro fungování inovační diplomacie (a s nimi spojenými snahami o VVal) jsou *Zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů*; *Zákon č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, ve znění pozdějších předpisů* a *Zákon č. 342/2005 Sb., o změnách některých zákonů v souvislosti s přijetím zákona o veřejných výzkumných institucích, ve znění pozdějších předpisů* společně s dalšími

specializovanými zákony (Rada pro výzkum, vývoj a inovace 2015). Tyto předpisy určují kompetence, zodpovědnost a základní směřování snah v oblasti VVal v ČR. Ty jsou následně rozšířeny dalšími dokumenty, strategiemi akčními plány atd.

Řídícím dokumentem zaměřeným na inovace je v českém prostředí již v první kapitole zmiňovaná *Inovační strategie České republiky 2019-2030*. Ta byla schválena 4. února 2019 usnesením Vlády ČR, jakožto základní strategický dokument ve směru k inovacím. Byla vytvořena pod vedením tehdejšího vicepremiéra, ministra průmyslu a obchodu a ministra dopravy Karla Havlíčka za ANO ve spolupráci s akademiky, politiky a lidmi z praxe. Cílem této snahy je vytvořit z České republiky jednu z nejvíce inovativních zemí světa – kvantitativně se posunout ve světových inovačních žebříčcích do první desítky v rámci Evropy v GII a do roku 2025 postoupit v rámci žebříčku EIS do skupiny *Strong Innovator* a v roce 2030 patřit do skupiny *Innovation Leaders*. Staví na faktu, že země, které do inovace investovaly a udělaly z nich národní prioritu (samotná strategie zmiňuje Finsko, Švédsko a již blíže přiblížené Dánsko a Švýcarsko), patří nyní mezi nejvíce prosperující. Dále podtrhává názor, že Česká republika má významný potenciál k dosažení těchto cílů. Dle strategie má ČR mimořádnou znalostní kapacitu, je také technologicky orientovanou zemí a splňuje nejpřísnější ekonomická kritéria (zde může být významný dopad ekonomické krize po pandemii COVID-19 a ruské agresi na Ukrajině). Jak uvádí strategie, cílem nesmí být pouze generovat objemy, ale hlavně přidanou hodnotu (Rada pro výzkum, vývoj a inovace 2019). Pozitivní v tomto směru je, že i nová vláda Petra Fialy (ODS) s tímto cílem ve své podstatě souhlasí, což je zřejmé například vytvořením pozice ministra zabývající se VVal, či deklarací Petra Fialy o tom, že Česká republika má na to být mezi deseti nejúspěšnějšími zeměmi světa (Petr Fiala 2018). Inovační strategie ale není všemi aktéry přijímána tak pozitivně. Lukáš Kačena (komentátor) ve svém komentáři na webu *vedavyzkum.cz* komentuje strategii jako nesystémovou, špatně implementovatelnou, není jasná její pozice v rámci ostatních strategií. Komentuje také problém se sdílenou institucionální zodpovědností (v některých případech je zodpovědných za implementaci až pět institucí), která v přináší budoucí problémy. Tento problém se snaží vyřešit strategie tím, že všechny následující strategie by měly být schváleny v rámci RVVI (Kačena 2019).

Samotná strategie vytváří novou značku pro Českou republiku *The Czech Republic: The Country for the Future*. Ta se symbolicky obrací směrem do budoucnosti ze staršího Czech Republic – Land of Stories a prezentuje Českou republiku jako zemi s významným potenciálem v inovacích (např. nanotechnologie, biomedicína, informační technologie či AI) (ČTK 2019). Vytváří devět úkolů pro dosažení výše zmíněných cílů. *The Country for R&D* (zaměřený na navýšení financování a zlepšení hodnocení R&D), *The Country for Technology* (podpora polytechnického vzdělávání), *The Country for Start-ups* (podpořit vytvoření kvalitního prostředí pro start-upy), *The Country for Digitalization* (zlepšit digitalizaci státu i společnosti i ve spojitosti s Průmyslem 4.0), *The Country for Excellence* (zaměření na inovační a výzkumná centra, i směrem do zahraničí), *The Country for Investment* (zaměření na tzv. chytré investice, tedy investice s vysokou přidanou hodnotou), *The Country for Patents* (zaměření na zvýšení důrazu na význam patentů na všech úrovních vzdělávání), *The Country for Smart Infrastructure* (zlepšit práci s daty a celkovou situaci infrastruktury v ČR, zrychlit stavební řízení...), *The Country for Smart People* (budování značky ČR jako sebevědomého inovačního lídra) (Rada pro výzkum, vývoj a inovace 2019). Při vytváření jednotlivých cílů je zřejmá snaha o ucelený systém, který se snaží pozvednout celkové fungování inovačního systému České republiky. Problémem pak může být poměrná složitost systému, který nadále předpokládá mnoho dalších proměnných. V kontextu inovační diplomacie nepředpokládá vytvoření nových zahraničních zastoupení k dosažení výše zmíněných cílů (Rada pro výzkum, vývoj a inovace 2019).

Vzhledem k tomu, že tato strategie je spíše rámcovým dokumentem, vláda dne 20. července 2020 schválila dokument *Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky 2021+*, která představuje zastřešující dokument na národní úrovni pro rozvoj všech složek VVaI v ČR. Vizí je přispět prosperitě ČR jako zemi založené na znalostech a schopnosti inovovat, ve které občané disponují kvalitními životními podmínkami a ČR je uznávaným partnerem ve společenství evropských zemí i celosvětově. Tomu má pomoci efektivní podpora a zacílení výzkumu, vývoje a inovací. Tato politika by pak měla být účinná primárně v oblastech: řízení a financování systému výzkumu, vývoje a inovací; motivace lidí k výzkumné kariéře a rozvoj lidských zdrojů; kvalita a mezinárodní excelence ve výzkumu a vývoji; spolupráce výzkumné a aplikační

sféry; inovační potenciál České republiky. Za pomoci těchto cílů se také snaží reagovat na rizika a hrozby 21. století (Rada pro výzkum, vývoj a inovace 2020; 2021).

Dalším dokumentem, který pravidelně hodnotí úspěchy ČR ve VVal, je *Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v ČR a jejich srovnání se zahraničím v roce 2020*. V nynější podobě vychází pravidelně od roku 2015 a hodnotí, jakým způsobem jsou VVal implementovány do politik ČR ve financování, podpoře výzkumu či výzkumné infrastruktury. Nejvýznamnějším jsou pro tuto práci kapitoly zabývající se inovační výkonností české ekonomiky a jejím mezinárodním srovnáním a mezinárodní spoluprací ve výzkumu, vývoji a inovacích. První zmiňovaná porovnává výkon českého inovačního systému s ostatními státy například pomocí již zmiňovaného ukazatele EIS Evropské komise (viz první kapitola). Druhý zmiňovaný hodnotí, jakým způsobem byla vylepšena úroveň spolupráce VVal a vytváří ucelený přehled jeho fungování. *Jeho výsledkem je to, že český systém VVal je z pohledu mezinárodní spolupráce poměrně uzavřený* (byť existuje posun, v posledních letech ale negativně poznamenaný pandemií COVID-19). Malá propojenost souvisí se slabou mírou zapojení českých subjektů do rámcových programů EU a s omezeným počtem výzkumných týmů zapojených do mezinárodní spolupráce (Filip et al. 2022).

2.3.1 Rada pro výzkum, vývoj a inovace

RVVI je stanovena zákonem č. 130/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a nařízením vlády č. 397/2009 Sb., o informačním systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací. Je organizací sídlící při Úřadu vlády ČR. Má za úkol ve spolupráci s MŠMT připravit národní politiky VVal, kontrolu jejich realizace a fungování, přípravu metodik hodnocení, navrhuje členy předsednictva TA ČR a GA ČR, zpracovává priority VVal, zpracovává každoroční analýzy (viz výše), spravuje informační systém, podporuje vládu ve věci VVal, mezinárodní spolupráci na úrovni EU a další úkoly, které ji může uložit zákon či vláda. Na plnění těchto úkolů spolupracuje s ústředními správními úřady a institucemi, zabývajícími se VVal. RVVI má několik poradních orgánů, například *Komisi pro hodnocení výzkumných organizací a ukončených programů*, *Mezinárodní radu* či *Komisi pro problematiku klimatu*. RVVI zasedá pravidelně v průběhu roku, v ojedinělých případech i mimořádně. Má povinnost podávat zprávy o činnosti

a výroční zprávu. Jejími členy jsou akademici, vědci a zástupci svazů sdružujících profesní skupiny. Její předsedkyní je ministryně pro vědu, výzkum a inovace. RVVI také uděluje ceny v návaznosti VVal – *Národní cena vlády Česká hlava, Cena předsedy Rady pro výzkum, vývoj a inovace* a *Cenu vlády nadanému studentovi* (Rada pro výzkum, vývoj a inovace 2022).

V oblasti inovační diplomacie je pak RVVI významná, jelikož spravuje síť vědeckých diplomatů. Jak již bylo zmíněno v kapitole 1.2, ČR má v současnosti čtyři vědecké diplomaty, a to v USA, Izraeli, na Tchaj-wanu a při institucích EU v Bruselu. Rámec pro zajišťování vědecké diplomacie je postaven na *Ujednání mezi Ministerstvem zahraničních věcí ČR a Úřadem vlády ČR o zásadách spolupráce při zřízení a provozování pozic diplomatů pro vědu, výzkum a technologie/inovace (vědečtí diplomaté) ze dne 25. května 2015*. Jejich cílem je dle ujednání zajistit 1) prezentaci české vědy a jejich úspěchů v zahraničí; 2) iniciaci a podporu bilaterálních kontaktů s VVal institucemi v zemi působení; 3) organizaci českých vědeckých misí do země působení a opačně; 4) šíření informací o mezinárodních programech spolupráce prestižních vědeckých pracovišť v zemi působení; 5) monitorování systému řízení a podpory VVal v zemi působení (Rada pro výzkum, vývoj a inovace 2022).

2.3.2 Technologická agentura České republiky

TA ČR vznikla v roce 2009 jako organizační složka státu a správce rozpočtové kapitoly. Jejím cílem je zvyšovat konkurenceschopnost a hospodářský růst ČR pomocí přípravy a realizace programů státní podpory v oblasti VVal. Dále podporuje prohlubování spolupráce mezi MSP i státní správou a akademickou sférou. Významný akcent je kladen na inovativní řešení napříč všemi sektory a také na uplatnění výsledků podpořených projektů v praxi. Vedení TA ČR je rozděleno mezi předsednictvo, které má na starost koncepčně-strategické činnosti a je výkonným orgánem agentury, a výzkumnou radu, která určuje koncepční směřování, tvorbu strategií, zaměření nových programů či hodnotí výsledky. Kontrolní rada má za svůj cíl kontrolu rozdělení finančních prostředků. V neposlední řadě se o každodenní úkoly stará kancelář TA ČR, s pobočkami v českých krajích. Sídlo agentury je v Praze. TA ČR má také celou řadu programů. V kontextu inovační diplomacie jsou nejzajímavější programy *Delta 2*, který je zaměřený

na podporu mezinárodní spolupráce v aplikovaném výzkumu, program *Kappa*, který se zabývá podporou mezinárodní spolupráce s partnery z Norska, Islandu a Lichtenštejnska a propojování výzkumných organizací s aplikační sférou a program *Trend*, který je zaměřený na zvýšení mezinárodní konkurenceschopnosti podniků. Významná je i spolupráce na evropské úrovni, kde TA ČR administruje programy Horizont Europe a jeho nová *Evropská partnerství*, která se v rámci programu zaměřují na výzvy vycházející z nových cílů EU ve směru k udržitelnosti a zelené tranzici. Každoročně také připravuje dny TA ČR, které jsou sérií akcí v regionech zaměřených na jedno téma (v roce 2021 se např. jednalo o příležitostech vycházejících ze Zelené dohody pro Evropu). Ty probíhají pod záštitou MPO a jeho značky The Czech Republic: The Country for the Future (Technologická agentura ČR 2022b).

Pro lepší přehlednost při hledání inovativních projektů vytvořila TA ČR stránky *TA ČR Starfos* (ve spolupráci s Evropským sociálním fondem a Masarykovou univerzitou), jehož cílem je prezentovat data o výzkumu, vývoji a inovacích, kterým pomáhá státní rozpočet ČR. Jeho součástí je *Kolekce vyhledávače TA ČR Starfos*, který funguje jako databáze s fulltextovým vyhledáváním a projekt #TAČRvDATECH, ve kterých jsou graficky znázorněna všechna důležitá data spojená s financováním VVal. Je zde např. i informace, že k 31. červenci 2021 TA ČR podpořila 3864 projektů v celkové hodnotě 43 miliard Kč. Největšími příjemci grantů přes TA ČR byly veřejné vysoké školy (37,68 %), malé podniky (14,6 %) a velké podniky (14,9 %) (Technologická agentura ČR 2022a). V kontextu inovační diplomacie je zajímavý i *Program na podporu aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací Národní centra kompetence*, jehož cílem je přiblížit výzkum a jeho výsledky k reálnému využití v praxi. Propojuje již existující Centra kompetence (TA ČR) a Centra excelence (GA ČR) s dalšími obdobnými centry do jednoho integrovaného systému. V budoucnu by měl být financován primárně ze smluvního výzkumu. Plánuje se vytvoření velkých a komplexních aplikačně orientovaných center s mezinárodním přesahem. Ta by měla mít potenciál ke vzniku přelomových inovací s excelentními týmy. V neposlední řadě je jedním ze záměrů propojit dosud málo nebo vůbec nekomunikující odvětví. Měla by se orientovat na nosné a perspektivní sektory české ekonomiky. Témata pak budou vyplývat z již zmiňovaných strategií a politik VVal (Technologická agentura ČR 2021).

2.3.3 CzechInvest

CzechInvest je česká agentura pro podporu podnikání a investic založená jako příspěvková organizace MPO v roce 1992. Naplňuje klíčovou roli v oblasti komplexní podpory podnikání a investic. Pomocí své sítě zajišťuje integritu služeb a propojuje globální trendy s regionálními podmínkami v České republice. Jedním z nejdůležitějších cílů CzechInvest je proměnit ČR v inovačního lídra v Evropě. Mezi aktivity CzechInvestu patří například rozvoj českých technologických firem, podpora tzv. chytrých investic, motivace zahraničních investorů k sofistikovaným a komplementárním investicím, rozvoj kultivace národního start-upového a spin-offového prostředí, asistence českým firmám při vstupu na zahraniční trhy, propagace českého VVal prostředí v zahraničí, spojování partnerů z podnikatelské a výzkumně-vývojové sféry a využívání trendů v progresivních sektorech globální ekonomiky. CzechInvest k dosažení svých cílů vytvořil síť regionálních kanceláří v krajských městech v ČR a síť zahraničních kanceláří. CzechInvest má v tuto chvíli sérii zahraničních zastoupení, a to v San Franciscu, New Yorku, Torontu, Londýně, Düsseldorfu, Soulu a Tokiu. Sdílenou kancelář CzechTrade s CzechInvestem nalezneme v Haagu, Milánu, Madridu, Paříži, Bengalúru, Singapuru, Tel Avivu, Santiagu de Chile a Mexiku. V rámci své struktury se inovacemi zabývají primárně *Divize startupů a inovativních malých a středních podniků* a její *Odbor Inovací*. Je ale nutné podotknout, že inovativnost je významná v rámci celého fungování agentury CzechInvest. V kontextu inovační diplomacie je pak důležitá i *Divize investic a zahraničních aktivit*. Mezi prioritní domény investic CzechInvest patří AI&Digital, EcoTech, HelthTech, kreativní průmysl, letecký a kosmický průmysl, mobilita, obranný průmysl a pokročilé výrobní technologie (CzechInvest 2022).

CzechInvest přispívá ke zvyšování konkurenceschopnosti českých subjektů podporou investic do VVal. Snaží se tím napomoci vytváření mezinárodních partnerství mezi univerzitami, výzkumnými organizacemi a privátní sférou a snaží se podpořit výrobu s vyšší přidanou hodnotou. K dosažení tohoto cíle svým klientům CzechInvest nabízí poradenství v oblasti podpory vědecko-výzkumných aktivit, vyhledávání potencionálních partnerů pro spolupráci. V rámci mezinárodní spolupráce se snaží propagovat ČR jako technologicky vyspělou zemi, která spolupracuje na vývoji nových

technologií. Dále organizuje technologické a incomingové mise. Technologické mise jsou ve většině případů úzce sektorově vymezené, s programem odrážejícím její členy. Jejich pořádání reaguje na potřebu větší internacionalizace českého výzkumu. Zaměřují se na perspektivní obory, ve kterých ČR exceluje (například mise z roku 2018, kde české firmy v Japonsku představovaly lasery a optoelektroniku). Účelem incomingových misí je v tomto kontextu snaha představit ČR a přilákat tyto firmy a jejich inovativní investice do ČR. Takové mise mohou být ve formě inovačních dní, jako *Česko-japonské inovační dny*, které CzechInvest organizuje s JETRO (Japan External Trade Organization) s podporou Velvyslanectví ČR v Tokiu a Velvyslanectví Japonska v Praze. Během těchto akcí firmy představují své inovativní projekty potenciálním partnerům (CzechInvest 2022; Velvyslanectví České republiky v Tokiu 2022). Dalším projektem zaměřeným na inovace je *Technologická inkubace*, která se snaží vytvořit prostředí pro růst vysoce inovativních start-upů v oblastech zájmu CzechInvest. Program pomáhá start-upům nejen s financováním ale i dalšími aktivitami i na mezinárodní scéně. Ve spojitosti s CzechLink StartUp může sloužit jako kvalitní základ pro inovativní firmy na mezinárodní scéně (CzechInvest 2022).

3. Porovnání inovačně-diplomatických systémů Švýcarské konfederace a Dánského království s Českou republikou

Další část práce vychází z porovnání inovačně-diplomatických systémů států, které byly rozebrány v předešlé kapitole se systémem České republiky. Dánský a švýcarský příklad je jako stěžejní pro navržení úprav českého systému směrem k efektivnější implementaci inovační diplomacie do politik státu. První část kapitoly porovnává vybrané části inovačně-diplomatických systémů těchto států. V druhé části jsou následně navrženy úpravy českého systému inovační diplomacie s využitím tzv. *success stories* z Dánska a Švýcarska s odůvodněním jejich výběru a návrhem převedení do českého systému. Při analyzování vybraných inovačně-diplomatických systémů je nutné si uvědomit, že každá země vychází z jiné tradice, jiných možností (socio-ekonomických, kulturních a historických), které určitým způsobem formovaly vývoj inovačního a diplomatického systému dané země. Proto není možné jednoznačně říci, že to, co funguje v jedné zemi, musí být úspěšné v jiné. Z tohoto důvodu jsou návrhy úpravy českého systému spíše obecné nežli aplikování jednoho ze systémů na druhý. Při hodnocení je také nutné vzít v potaz, že porovnávané země jsou každá na jiné úrovni v rámci inovativnosti ekonomiky, což ve své podstatě ovlivňuje inovačně-diplomatický systém dané země.

Při porovnávání je kladen zvláštní důraz na strategie, aktéry, specializovaná inovativní centra v zahraničí, inovační agentury a další inovačně – diplomatické snahy. Ty jsou přehledně zobrazeny v následující tabulce.

Tabulka 4: Porovnání inovačně-diplomatických systémů České republiky s Dánskem a Švýcarskem.

	CZE	DNK	CHE
Specializovaná inovační strategie	Inovační strategie České republiky 2019-2030; Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky 2021+	Dánsko – země řešení; Vládní strategie pro ekonomickou diplomacii; Zahraničně bezpečnostní politická strategie	Švýcarská mezinárodní strategie pro vzdělávání, vědu a inovace; Sdělení k podpoře vzdělávání, výzkumu a inovace v období 2021-2024
Aktéři	Vláda RVVI MPO MŠMT MZV	Vláda UM UFM	Federální rada EAER (SERI, SECO) FDFA
Specializované inovační centrum	Ne (CzechInvest)	Innovation Center Denmark	Swissnex
Podpora přílivu inovativních investic	CzechInvest	Invest Denmark	Switzerland Innovation
Inovační agentura	TA ČR	Innovation Fund Denmark	Innosuisse
Kancelář na podporu obchodu a investic	Czech House (CzechInvest, CzechTrade, Czech Tourism)	The Trade Council	Switzerland Global Enterprise
Další inovačně-diplomatické iniciativy	Vědečtí diplomaté	Technoplacie	Vědečtí poradci

Zdroj: autor s využitím Peterková 2018.

Při porovnávání inovačních strategií jsou zřejmé významné rozdíly mezi přístupem k jejich koncipování. Byť Česká republika již v minulost zavedla inovační strategie (Národní inovační strategie z roku 2004, Národní inovační strategie z roku 2011), Inovační strategie vlády 2019-2030 přináší nový přístup k jejich fungování (Rada pro výzkum, vývoj a inovace 2022). Zavedením značky The Czech Republic: The Country for the Future chce dávat jasně najevo změnu směřování země (posun země do „budoucnosti“). Tato změna není tak významná v případě švýcarské a dánské strategie, vzhledem k jejich již existujícím (a excelujícím) inovačním systémům. Ve všech systémech existuje rámcová strategie, která je následně rozvedena dalšími dokumenty. V případě České republiky se jedná o *Národní politiku výzkumu, vývoje a inovací České republiky 2021+*, ve Švýcarsku o *Sdělení k podpoře vzdělávání, výzkumu a inovace v období 2021-2024*. Ty vytváří krátkodobější plány spojené s VVal. Dánsko navazující dokument na svojí strategii nemá, ale jeho cíle jsou dále implementovány a rozvedeny v jiných koncepčních dokumentech – v kontextu inovační diplomacie se jedná o *Vládní strategii pro ekonomickou diplomacii a Zahraničně- bezpečnostní politickou strategii*. Česká strategie je v porovnání s dánskou a švýcarskou detailnější v seznamu úkolů a cílů, což může pomoci při jejich dosažení, na druhou stranu to může být problematické při jejich implementaci. Problémem je v českém případě i velký počet dotčených institucí, které se na strategii podílí a mají za její implementaci zodpovědnost (Kačena 2019).

Všechny inovační strategie jasně určují směřování země k větší inovativnosti. Zásadní rozdíl je vidět v porovnávání Švýcarska a Dánska s ČR, kde (i k vzhledem k úrovni inovačního prostředí obou zemí) se v prvním případě jedná spíše o snahu udržet si vysokou úroveň inovačního prostředí, zatímco česká strategie se zaměřuje na vylepšení inovačního systému. Toto můžeme ilustrovat na faktu, že česká strategie jasně ukazuje cíle ve spojitosti s GII či EIS, kdežto strategie Dánska a Švýcarska již tyto cíle nemají.

Při porovnávání aktérů inovačně-diplomatických systémů je patrný důraz na vládní řešení ze strany pozorovaných států. Proto platí, že základním orgánem při rozhodování je vláda (resp. Federální rada ve švýcarském případě). To dává státům poměrně silné možnosti při přípravách strategií, rámcových dokumentů a další dokumentace ovlivňujících inovačně-diplomatický systém. V případě

České republiky a Dánska je také zřejmá poměrně silná centralizace rozhodovacích procesů na úrovni centrálních vlád. Ve Švýcarsku jsou základní dokumenty řešeny na federální úrovni (tuto pravomoc předaly kantony federální vládě pomocí zákonů, které ji k tomu opravňují). Kantony dále řeší financování a i organizaci. To je výhodné z důvodu lepší specializace projektů, nevýhodou mohou být naopak menší možnosti financování a složitější administrativa a orientace v systému. V případě Dánska a České republiky je kladen velký důraz na bottom-up přístup k přípravě projektů, tedy snahu projekty vytvářet a plánovat na co nejnižší úrovni (tedy na úrovni firem či samospráv) (Ministry of Science, Innovation and Higher Education 2012; Rada pro výzkum, vývoj a inovace 2019).

Společným znakem je také zapojení ministerstev zodpovědných za zahraniční záležitosti (MZV, FDFA a UM). Ta mají na starost zahraniční status zaměstnanců zodpovědných za provádění inovační diplomacie v zahraničí. V některých případech tito zaměstnanci provádějí i úkony spojené s prací na ZÚ, např. v případě zaměstnanců Innovation Center Denmark či českých vědeckých diplomatů. Tyto povinnosti přináší zaměstnancům řadu výhod (například diplomatické imunity) a dodává úřadu prestiž. Na druhou stranu to může zaměstnance omezovat, a to zejména v nutnosti dodržování diplomatických zvyklostí (Rüffin 2018). To je patrné zejména ve spolupráci se start-upy, které mají ve většině případů spíše horizontální způsob řízení, který si na formality nepotrpí. Významné je také nastavení spolupráce mezi ministerstvem zodpovědným za zahraniční záležitosti a dalším ministerstvem zodpovědným za tyto snahy. Toto nevyjasnění kompetencí, či až boje o kompetence v této oblasti, vedlo například v případě České republiky k mnoha problémům (kompetenční spory mezi MZV a MPO před rokem 2014).

Další ministerstva, která se aktivně zabývají agendou inovační diplomacie jsou ministerstva zodpovědná za vzdělávání a vysoké školství (případně vědu a výzkum). V České republice se jedná o MŠMT, ve Švýcarsku EAER a v Dánsku UFM. Je tedy kladen velký důraz na spolupráci businessu a vysokého školství, které je ostatně jedním z důležitých bodů inovační diplomacie jako takové. V případě České republiky je MŠMT zodpovědné pouze za vysoké školství (za VVal je zodpovědná RVVI), což může ve svém důsledku vytvářet problémy při koordinaci. Dánsko tyto dvě problematiky spojuje v rámci UFM, které je zodpovědné za vysoké školství a vědu. Toto propojení zaručuje

lepší koordinaci problematik. Švýcarské EAER je zodpovědné nejen za vědu a vzdělávání, ale i za ekonomické záležitosti. Toto dělení ukazuje na způsob vnímání a důležitost vědy a výzkumu jako propojené složky švýcarské federální vlády. Ministerstvo je rozděleno na menší sekretariáty, významným spojujícím bodem je jednotné vedení v podobě ministra.

Posledním z významných činitelů na státní úrovni jsou RVVI v českém kontextu a SERI (případně SECO) v kontextu švýcarském. V Dánsku v tuto chvíli neexistuje vládní agentura, rada či sekretariát, který by se tímto systémem zabýval (tato zodpovědnost je postavená na ministerské úrovni při UFM). RVVI je součástí Úřadu vlády ČR (v tuto chvíli je veden ministrem, v předchozích volebních obdobích byla vedena na úrovni předsedy či místopředsedy vlády), SERI je součástí ministerstva. To může přinášet rozdílnou koncepci vedení úřadu. Důležitá je ale skutečnost, že v obou případech (a i v případě Dánska) jsou snahy pro VVal vedeny na vládní úrovni.

Při porovnávání systémů je také rozdílná role ekonomických ministerstev. V ČR je v těchto snahách významná role MPO, a to přes svou příspěvkovou organizaci CzechInvest, který v zahraničí zastupuje roli specializované inovační agentury. MPO má tedy při organizování zahraničních snah VVal významné slovo. Vztah MPO a RVVI může představovat budoucí problém při dosahování cílů inovační diplomacie v ČR (s přihlédnutím k faktu, že RVVI v tuto chvíli řídí člen vlády na pozici ministra). V případě neshody mezi vedením MPO a RVVI může být systém VVal i na politické úrovni (v tuto chvíli je MPO řízeno nestraníkem za STAN Josefem Síkelou a RVVI členkou TOP 09 Helenou Langšádlovou), hrozí ochromení spolupráce a vytváření dvojího systému. Dobrým vzorem k řešení těchto problémů může být podepsání memoranda o spolupráci, které je podobné *Ujednání mezi Ministerstvem zahraničních věcí ČR (MZV) a Úřadem vlády ČR (ÚV ČR) o zásadách spolupráce při zřízení a provozování pozic diplomatů pro vědu, výzkum a technologie/inovace (vědečtí diplomaté) ze dne 25. května 2015 (viz kapitola 2.3)*, která by mohla předejít problémům vycházejících z kompetenčních sporů (Rada pro výzkum, vývoj a inovace 2022; Úřad vlády České republiky 2022).

V rámci systémů inovační diplomacie má Švýcarsko a Dánsko zavedený systém inovačních center/ kanceláří v zahraničních zemích. Ve švýcarské praxi tuto roli zastává Swissnex, v Dánsku Innovation Center Denmark. ČR nemá takovou instituci vytvořenou,

její funkci zastává CzechInvest, který podporuje nejen inovace, ale primárně příliv investic do České republiky. Společným cílem všech center je propojení inovativních řešení tuzemské ekonomiky se zahraniční a naopak. U všech tří agentur je kladen velký důraz na inovativnost investic (chytré investice, investice s vysokou přidanou hodnotou), které jsou pro tyto ekonomiky zásadní. Další společným bodem jsou i kroky, kterými se snaží svým klientům pomoci: znalostí trhu a jeho zákonů, finanční pomocí při vstupu, záštitou, až po následné služby (např. pomoc s dalším rozšiřováním). Všechny také organizují akce na podporu inovativního investování v zahraničí a doma. V neposlední řadě také organizují programy, které mají pomoci klientům s penetrací nových trhů, usazením či marketingem (programy jako CzechLink nebo ICDK Innovation Camp).

Organizace se také spoluúčastní na pořádání různých akcí jako např. inovačních dnů, prezentací teritorií, či další podpoře inovační spolupráce. Významným faktorem v práci Innovation Center Denmark i Swissnex je poměrně velká volnost při vytváření agendy, která je vždy upravovaná na míru požadavkům destinace i požadavkům klientů tak, aby byla dosažena co nejefektivnější spolupráce. Důraz na toto ale není jasně deklarován v případě CzechInvest, která, jak dokládají internetové zdroje, spíše plní úkoly z centrály (CzechInvest 2022). To může mít za důsledek určité omezení možností inovativních řešení. Poslední problematickou částí může být nejasné spojení mezi CzechInvest a Inovační agenturou jako takovou. Toto můžeme ilustrovat jednoduchým vyhledáváním na internetu pomocí vyhledávače od firmy Google, kdy při zadání „*Innovation Czech Republic*“ není stránka CzechInvest ve výsledcích (11. června 2022).

V rámci národních inovačních agentur existují významné podobnosti. TA ČR a Innosuisse jsou součástí Taftie, Innovation Fund Denmark pak není přímo členem (byť dánské instituce jsou zde zastoupeny) (TAFTIE 2022). Cílem inovačních agentur je podpora dané ekonomiky na základě VVal. Zaměřují se na projekty, které by nebylo možné realizovat bez státní podpory. Navíc napomáhají firmám propojit se s akademickou sférou, napomáhají získávat kontakty a administrují potřebné dokumenty. Cílem je urychlení přesunu znalostí a výzkumu do průmyslu. Innovation Fund Denmark navíc klade velký důraz na přesah do společnosti, transparentnost, vzdělávání a etiku. Tyto agentury pak připravují řadu programů, které mají motivovat

MSP, akademickou sféru a jedince k inovativním řešením. Obecně lze říci, že jsou si tyto agentury velice podobné.

Tabulka 5: Zastoupení České republiky, Švýcarska a Dánska ve světě v oblastech VVal.

	Zástupce pro VVal na ZÚ	Inovační kanceláře
CZE	Tel Aviv, Washington, Tchaj-pej, Zastoupení ČR při EU v Bruselu	(San Francisco, New York, Toronto, Londýn, Düsseldorf, Soul, Tokio) ¹²
CHE	Ottawa, Washington, Brasíliá, Madrid, Paříž, Londýn, Brusel (při EU), Berlín, Vídeň, Řím, Moskva, Tel Aviv, Pretoria, Nové Dillí, Peking, Soul, Tokio, Singapur, Canberra	Boston, San Francisco (Silicon Valley), Rio de Janeiro, Bengalúr, Šanghaj, Ósaka, (EXPO 2020)
DNK	(Oslo, New York, Toronto, Bengalúr, Tchaj-pej) ¹³ Kodaň (Silicon Valley, Peking) ¹⁴	Silicon Valley (Palo Alto), Šanghaj, Mnichov, Soul, Bengalúr, Tel Aviv, Boston

Zdroj: autor s využitím UM, MZV, FDFA.

Při porovnávání inovačně-diplomatických systémů je, vzhledem k zahraničnímu přesahu, důležité zaměřit se na systém zahraničního zastoupení daného státu. Systém je porovnán dvěma způsoby – geograficky (tedy v jakých zemích se dané kanceláře nacházejí) a podle činností (tedy jaké vyvíjí daná země činnosti v zahraničí k podpoře inovační diplomacie). Při geografickém rozdělení byly využity zahraniční posty, které spadají pod vládní instituce daného státu. Tyto posty byly dále rozděleny na ty, které přímo spadají pod ZÚ, a ty, které (byť ve většině případů úzce spolupracují) spadají pod jiného národního aktéra.

U všech rozebíraných států je zřejmá snaha o regionalizaci zahraničních zastoupení. Při hodnocení je potřeba vzít v potaz i velikost zahraničních zastoupení v kontextu k velikosti země. V případě zástupců státu při ZÚ, které mají jak ČR,

¹² Kanceláře CzechInvest.

¹³ Zástupci Invest Denmark se zodpovědností z VVal.

¹⁴ Úřad technologického diplomata, v závorce kanceláře.

tak Švýcarsko, je zřejmé podobné rozložení v zahraničí ve významných světových centrech VVal – obě země mají svého zástupce v Tel Avivu, Washingtonu a při evropských institucích v Bruselu. ČR k tomu navíc přidává zástupce v Tchaj-peji, který je zodpovědný za asijský trh (v minulosti se uvažovalo o jeho umístění v Soulu) (Majer 2017). Švýcarsko má další zastoupení, a to v Ottawě, Brasílii, Madridu, Paříži, Londýně, Berlíně, Vídni, Římě, Moskvě, Pretorii, Novém Dillí, Pekingu, Soulu, Tokiu, Singapuru a Canberře. To ukazuje, jakým způsobem vnímá důležitost VVal v zahraniční politice Švýcarsko. V případě Dánska, dle dostupných dat, neexistuje pozice vědeckého diplomata, ale na úrovni ZÚ tuto činnost vykonávají zaměstnanci Invest Denmark. Jejich pobočky se nachází v Oslu, New Yorku, Torontu, Bengalúru a Tchaj-peji.

Inovační kanceláře jsou významnou institucí přispívající ke zlepšení přílivu inovativních řešení do země a zároveň k jejich většímu rozšíření, případně nalezení nových partnerů pro daný projekt. Švýcarsko a Dánsko mají své inovační agentury Swissnex, resp. Innovation Center Denmark. V České republice tuto roli zastává CzechInvest. Při zaměření na inovační agentury je společným jmenovatelem přítomnost v oblasti Silicon Valley (v San Franciscu či Palo Altu) a také přítomnost na východním pobřeží USA (ČR v New Yorku a Švýcarsko s Dánskem v Bostonu). Česká republika má také pobočku v německém Düsseldorfu a Dánsko v Mnichově. V Japonsku má pobočku Česká republika v Tokiu a Švýcarsko bude svou pobočku v nejbližší době otevírat v Ósace. Mezi města, ve kterých není Česká republika reprezentována, patří Šanghaj, Tel Aviv, Bengalúr (zde ale existuje jiná forma zastoupení ať již se jedná o sdílenou kancelář s CzechTradem, či vědeckou diplomacií). Česká republika a Dánsko nejsou přítomni v Brazílii, kde má zastoupení pouze Švýcarsko, a to v Riu de Janeiru. Svoji přítomnost mají v inovačních centrech (Silicon Valley, Begalúr, Jižní Korea, Japonsko, východní pobřeží USA, evropské instituce v Bruselu), což jim napomáhá být součástí nejvýznamnějších inovačních klastrů (Soumitra et al. 2021).

Významné jsou i snahy Dánska o technoplacii. Jasně tím dává najevo vůli rozhodovat o světovém dění v oblasti technologií. Byť pro země velikosti Dánska může být poměrně náročné tímto způsobem ovlivňovat rozhodování nadnárodních společností, jasně definované cíle ukazují jednotný obraz v zahraniční politice. Tuto činnost v kontextu České republiky částečně zastupuje Evropská komise, která s nadnárodními korporacemi vyjednává další postup (např. zavedení GDPR), které

chrání české zájmy. Do určité míry má v tomto směru Česká republika výhodnější pozici než ostatní státy tím, že komisařka Věra Jourová (ANO), zodpovědná za tuto agendu, pochází z ČR a má tedy k českému pohledu na věc blíže (byť jejím úkolem je zastupovat zájmy všech členů EU). To je ale pouze krátkodobá situace.

3.1 Perspektivy dalšího rozvoje českého inovačně-diplomatického systému

V kontextu výše rozebraných států vyplývá pro Českou republiku několik možností, jakým směrem dále utvářet své inovačně-diplomatické snahy. V této podkapitole budou vysvětleny zásadní body společně s jejich odůvodněním a návrhem implementace v ČR tak, aby ČR dosáhla svých cílů v rámci Inovační strategie České republiky 2019-2030 a tedy zvýšila úroveň inovačního systému v ČR, který je měřen posunem po žebříčcích GII a EIS.

Prvním potenciálním problémem v rámci českého systému je **rozdělení kompetencí pro VVal v České republice**. Jak již bylo ukázáno, Švýcarsko i Dánsko mají snahy o inovační diplomacii spojené pod jedno ministerstvo, což ve své podstatě zajišťuje lepší komunikaci. V českém systému je zodpovědnost rozdělena mezi několik resortů – MŠMT, MPO, MZV a RVVI. Každý z těchto resortů nějakým způsobem zasahuje do inovační diplomacie. To funguje za předpokladu klidné politické situace (tj. vládnoucí strana/strany mají dobré vztahy, neexistují vnitřní boje a problémy, nejsou personální či kompetenční spory), v opačném případě se jedná o zásadní problém (jak jsme ostatně mohli vidět během kompetenčních sporů mezi MZV a MPO před rokem 2014). Na to je následně navázaný problém odpovědnosti, kde čím více institucí má zodpovědnost, tím méně je problém řešen (Kačena 2019). To by mohlo být vyřešeno několika způsoby. Prvním je převedení zodpovědnosti pod jeden organizační úřad. Tím by i vzhledem k výše zmíněnému byla kompetence a zodpovědnost centralizována do jednoho místa (jako například v případě SERI), což by mělo pozitivní výsledek při následném nastavování systému. Jako jedním z možných koordinačních úřadů se profiluje RVVI, která má již na starost organizace vědeckých diplomatů. Navíc funguje při Úřadu vlády ČR a jeho předseda je (většinou) člen vlády. Dalším možným koordinačním úřadem by, vzhledem k zaměření ministerstva ekonomickým směrem, mohl být některý z odborů MPO. Posledním by bylo vytvoření pozice koordinátora

na úrovni Úřadu vlády ČR, který by za tuto problematiku zodpovídal (v tuto chvíli existuje pouze koordinátor na úrovni ministerstva, viz 1.2). Druhou radikálnější možností by bylo ustavení nového ministerstva po vzoru švýcarské EAER (resp. sloučení agend RVVI, MŠMT, MPO). To by vytvořilo jasnou politickou zodpovědnost za agendy tohoto typu a pomohlo jasné koordinaci. Možné by bylo tako sloučení agend RVVI a MŠMT po vzoru dánského UFM. To by přineslo propojení vysokého školství s agendou VVal, které jsou v zásadě propojené již ze své podstaty. Ostatně podobný plán byl již vytvořený Pavlem Bělobrádkem (KDU-ČSL) v době, kdy zastával funkci předsedy RVVI. Toto ale není dle nynější předsedkyně a ministryně Heleny Langšádlové (TOP 09) na místě (Ryšavá 2021).

Na druhou stranu by se toto propojování nemělo stát univerzálním návodem. Je důležité, aby organizace jako inovační a investiční agentury nebyly svazovány přílišnými pravidly, která by mohla zpomalovat jejich rozvoj. Zdárným příkladem je v tomto **bottom-up přístup** v rámci Swissnexu a ICD. Ten umožňuje (při splnění samostatně nastavených cílů) specializaci v oboru, kterou zaměstnanci znalí kontextu uznají za vhodnou. Z ústředního orgánu je pouze třeba nastavit základní směřování (například ekologické standardy, obecné zaměření na technologie jako kosmonautika a jiné), případně vybrané politické cíle (zákaz obchodování s určitými entitami atd.). Tento přístup nejenže rozšiřuje možnosti spolupráce, ale umožňuje i uplatnění specializací a znalostní zaměstnanců agentur.

Dalším problematickou částí české praxe v kontextu výše zmiňovaných států je reálná **neexistence inovačních center ČR v zahraničí**. Tuto pozici v tuto chvíli zastává CzechInvest, který je ale zaměřený na podporu investic (a případně obchodu po sloučení agentur). Jednou z možností je přenesení celkové zodpovědnosti pod kanceláře CzechInvest, což přinese finanční úspory a zjednodušení administrace. Tento přístup je již ostatně z části realizován spojováním agentur (CzechInvest, CzechTrade a v budoucnu i Czech Tourism) pod jednotnou značku Czech House či The Czech Republic: The Country for the Future, což je ostatně i v souladu s inovační strategií (Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) 2020). Toto uspořádání mimo jasných výhod přináší i nevýhody organizační. V rámci organizace budou zaměstnanci a vedení spíše specializovaní na jednu z problematik (ve většině případů to bude právě obchod), což povede k zaměření na danou problematiku. Dalším problémem může být doba,

kteřou financování inovačních investic vyžaduje (Hussey 2017). Při krátkodobě definovaných cílech organizací pak dlouhodobost takovéto investice může být problematická. Určitým nedostatkem může být malé propojení značky s pojmem inovace, což může do určité míry omezit možnosti spolupráce.

To potvrzuje i analýza dánského a švýcarského systému. Ty ukazují, že byt mají propojené zahraniční kanceláře pro obchod a investice (The Trade Council v Dánsku, resp. Switzerland Global Enterprise ve Švýcarsku), existují i tak nezávislé agentury podporující inovačně-diplomatické snahy v zahraničí (Swissnex a ICD). To ovšem neodporuje zaměření obchodních a investičních kanceláří směrem k inovacím, spíše přidává další inovativní řešení a propojuje akademickou sféru, státní sféru a podnikatele dohromady. Navíc napomáhá představit státy jako inovativní země, které inovacím věnují dostatečnou pozornost. Její vedení by zajišťovalo dostatečnou specializaci agentury. V neposlední řadě by cíle neměly být připravovány centrálně, ale v úzké spolupráci s vedením kanceláří (tzv. bottom-up přístup).

Byt je síť zahraničního zastoupení ČR poměrně rozsáhlá, a to i včetně kanceláří CzechInvest a CzechTrade, **chybí České republice přítomnost na několika významně inovativních trzích**, na kterých má své zastoupení inovačně-diplomatický systém Švýcarska a Dánska. Jedná se o pobočky v Brazílii, Bostonu a Bengalúru (v Bengalúru má ČR spojenou kancelář CzechTrade a CzechInvest). Dobrou zprávou je, že v těchto zemích má ČR zastoupení na úrovni ZÚ (Generální konzulát ČR v New Yorku v případě Bostonu), případně CzechTrade v São Paulu (CzechTrade 2022). Bylo by tedy možné využít již stávajících prostor. Blízkost k těmto trhům je zásadní. V případě Bostonu se jedná o jedno z největších center vzdělanosti na světě (v jeho okolí je mnoho prestižních univerzit) a navíc se jedná o jeden z nejvýznamnějších inovačních klastrů (dle GII je v roce sedmým největším) (Soumitra et al. 2021). V případě Bostonu by bylo vhodné vytvořit novou kancelář, jelikož v tuto chvíli má ČR v Bostonu pouze zastoupení na úrovni honorárního konzulátu (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky 2022). V případě Bengalúru a São Paula se sice nejedná o země, které by byly na vrcholech inovačních žebříčků, jedná se ale země s velkým potenciálem. Obě jsou součástí tzv. skupiny BRIC(S) a i vzhledem k velikosti trhů a jejich významnému růstu jsou centry inovativnosti. Bengalúr a São Paulo se také profilují jako významné klastry ve svých regionech (na 62, resp. 66 místě) (Soumitra et al. 2021).

V neposlední řadě je zde **otázka nastavení inovačního systému v ČR obecně**. Bez jeho kvalitního nastavení není možné, aby inovačně-diplomatický systém fungoval úspěšně. Významným problémem může být již zmiňovaná roztříštěnost zodpovědností a systému obecně. V rámci vládních dokumentů (např. v inovační strategii) nefiguruje seznam prioritních oblastí inovací, ale jedná se spíše o podporu inovace jako takové. Tyto prioritní oblasti ale jasně figurují v dokumentech Švýcarska i Dánska a dávají tak jasný signál firmám a institucím zapojeným do inovačně-diplomatického systému. ČR by tedy měla jasně definovat podporované oblasti vědy (zde se nabízejí nanotechnologie, kosmický výzkum či HealthTech). Tato prioritizace je vidět na nižších úrovních (TA ČR, CzechInvest), které ale již neovlivňují inovačně-diplomatický systém do takové míry. Určitou míru aktualizace strategie připouští i nynější ministryně a předsedkyně RVVI. Ta by chtěla implementovat do strategie změny, které vyplynuly v souvislosti s pandemií COVID-19. Těmi mohou být firmy, které zajišťují rozvoz služeb, který se ukázal podstatným v době pandemie a nyní zůstává významnou inovací na českém trhu (např. rozvážkové služby). Je zřejmá i větší nutnost digitalizace. Dalším významným prvkem je potřeba návratu mladých vědců zpět do ČR po skončení jejich stáží v zahraničí (Ryšavá 2021). V kontextu inovační diplomacie je důležité vylepšit a významně zvýšit otevřenost národního inovačního systému. Ostatně to dokládají analýzy vypracované RVVI (viz 2.3). Je tedy jasné, že určitá forma úpravy směrem k lepší internacionalizaci je jedním ze zásadních bodů pro vylepšení českého inovačně- diplomatického systému.

Závěr

Vzhledem k nejasné definici inovační diplomacie a jejímu neustálému vývoji nemají státy v národních politikách koncept inovační diplomacie jako takový implementován. Je ale zřejmé, že byť neexistuje formální uchopení problému na vládní úrovni, inovačně-diplomatické cíle (tak je chápou zmínění autoři) jsou součástí zahraničně-politických systémů všech sledovaných zemí. V rámci inovační diplomacie pak není podstatná pouze zahraniční část, ale i podpora na domácí scéně. Ta může probíhat za přispění inovačních agentur (TA ČR, Innosuisse, Innovation Fund Denmark) či na úrovni regionální (Horizont Europe). Dále je podstatné zaměřit se na rozdělení pravomocí v inovační diplomacii na vládní úrovni. To ovlivňuje možnosti a snahy států při nastavování inovačních systémů. V zahraničí se pak ukazuje jako důležité umístění svých misí/agentur/institucí v inovačních klastrech a hubech, což napomáhá k lepšímu přenosu znalostí. V neposlední řadě je patrná i významná role strategií a jejich implementování na všech úrovních vládnutí. Tento komplementární systém tato práce nazývá *inovačně-diplomatický systém*.

Cílem práce bylo zjistit, *jakým způsobem by měla Česká republika přistoupit k inovační diplomacii v kontextu úspěšných států na mezinárodním poli*. Po analýze situace Švýcarska a Dánska se ukázalo, že pro český inovačně-diplomatický systém vyplývá několik skutečností, které by měly být implementovány. První odhalenou slabinou inovačně-diplomatického systému ČR je neexistence koordinace na vládní úrovni, která tyto snahy významně omezuje. Dále by se česká inovační diplomacie měla více zaměřit na tzv. bottom-up přístup a nechat tedy rozhodování o cílech a fungování organizací na úsudku a expertize jejich zaměstnanců (při vytvoření určitého rámce fungování VVal). S tím souvisí i faktická neexistence inovačních center ČR v zahraničí a následná potřeba jejich vytvoření. Ta by měla být otevřena nejen v již zaběhnutých lokacích, ale i na další místa (jmenovitě Boston, Bengalúr a Brazílie). V neposlední řadě je v ČR nutné nastavit systém inovační diplomacie jako takový. Česká republika by se měla zaměřit na prioritizování těch řešení a směrů, které jsou pro Českou republiku zásadní (nanotechnologie, kosmonautika atd.). S tím souvisí i potřeba výrazně větší internacionalizace inovačně-diplomatického systému ČR.

Jak tato práce ukázala, inovačně-diplomatický systém je v České republice na poměrně vysoké úrovni. Je zřejmá snaha českého systému o vylepšení pozice ČR v rámci světových inovačních řetězců. Na příkladu vybraných zemí je zřetelné, že v tuto chvíli je zásadní rozšíření zahraniční sítě diplomatů/expertů zabývajících se cíli inovační diplomacie. Dále je nezbytný komplexní přístup k inovačně-diplomatickým systémům, a tedy jejich implementace na úrovni vládní, ministerské, a i v rámci zahraničí. Nelze tedy oddělit domácí strategie, akční plány atd. od nastavení inovačního systému jako takového v rámci jednotných států. V případě malých až středních států, jako jsou vybrané státy, je navíc i důležitá specifická sektorová podpora inovací, které jsou významné pro danou ekonomiku.

Dalším z bodů, které tato práce vystihuje, je i důležitost zavedení fungujících inovačně-diplomatických systémů. VVal jsou jedním z motorů růstu těchto států. Nevýhodou inovativních řešení je jejich poměrně dlouhá doba mezi implementací a reálným zhodnocením investice. Z tohoto důvodu je důležité inovačně-diplomatické (a obecně inovační) snahy plánovat na delší časový horizont. Je tedy vhodné zajistit určitý dlouhodobější plán implementace inovačně-diplomatických snah. Česká republika také přichází o část výhod malým rozšířením své zahraniční inovačně-diplomatické sítě.

Inovační diplomacie je jako nástroj k lepšímu uchopení inovační snah států v zahraničí cenným příspěvkem. Jasně definuje, jakým směrem by se stát měl při konstituování svého inovačně-diplomatického systému vydat. Problematické mohou být i rozdílné formy pojetí těchto snah. Dalším významným hráčem, kterého ale tato práce nezmiňuje do detailu, mohou být nadnárodní instituce, v kontextu této práce například EU či OECD. V případě správného nastavení systému v rámci státu, jeho kvalitní implementace a podpory jak doma, tak v zahraničí, může být tedy inovační diplomacie cenným nástrojem k navýšení inovačního potenciálu země.

Zdroje

Zákony a předpisy

ŠVÝCARSKO. Zákon č. RU 2013 4425 ze dne 14. prosince 2012 *Legge federale del 14 dicembre 2012 sulla promozione della ricerca e dell'innovazione (LPRI)* [online] [vid. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2013/786/it>.

ŠVÝCARSKO. Nařízení č. RU 2013 4593 ze dne 23. listopadu 2013 *Ordinanza relativa alla legge federale sulla promozione della ricerca e dell'innovazione* [online] [vid. 2022-06-01]. Dostupné z: https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2013/814/it#chap_1/sec_1.

ŠVÝCARSKO. Zpráva č. FF 2020 3295 ze dne 16. února 2020 *Messaggio sulla promozione dell'educazione, della ricerca e dell'innovazione negli anni 2021–2024* [online] [vid. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://www.fedlex.admin.ch/eli/fga/2020/866/it>.

ŠVÝCARSKO. Zákon č. RU 2022 164 ze dne 11. března 2022 *Legge federale sulla cooperazione e la mobilità internazionali in materia di formazione* [online] [vid. 2022-06-01]. Dostupné z: <https://www.fedlex.admin.ch/eli/oc/2022/164/it>.

Prameny

CAMBRIDGE DICTIONARY, 2022. *knowledge* [online] [vid. 2022-05-11]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/knowledge>.

DEPARTMENT OF BUSINESS ENERGY AND INDUSTRIAL STRATEGY, 2021. *UK innovation strategy* [online]. červenec 2021. B.m.: Department of Business Energy and Industrial Strategy. [vid. 2022-04-03]. Dostupné z: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1009577/uk-innovation-strategy.pdf.

ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA, 2022. *Knowledge Definition & Meaning | Britannica Dictionary* [online] [vid. 2022-05-11]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/dictionary/knowledge>.

EUROPEAN COMMISSION. DIRECTORATE GENERAL FOR REGIONAL POLICY, 2012. *Guide to Research and Innovation Strategies for smart specialisation (RIS 3)*. [online]. LU: Publications Office [vid. 2022-05-17]. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2776/65746>.

EVROPSKÝ PARLAMENT, 2021. *Inovační politika. Fakta a čísla o Evropské unii* [online] [vid. 2022-05-17]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/67/inovacni-politika>.

HOLLANDERS, Hugo a Adriann RANCHTEVA, 2021. *European Innovation Scoreboard 2021* [online]. Lucemburk: Publication Office of the European Union [vid. 2022-04-02]. ISBN 978-92-76-38407-6. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/46013>.

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIR OF DENMARK, 2022a. *Foreign and security policy strategy* [online]. Kodaň: Ministry of Foreign Affairs of Denmark. ISBN 978-87-93760-98-1. Dostupné z: <https://um.dk/en/foreign-policy/foreign-and-security-policy-strategy-2022>.

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIR OF DENMARK, 2022b. *The Government's Action Plan for Economic Diplomacy 2022-2023* [online]. Kodaň: Ministry of Foreign Affairs of Denmark [vid. 2022-06-01]. ISBN 978-87-94224-10-9. Dostupné z: <https://investindk.com/insights/invest-in-denmark-invest-in-the-triple-bottom-line>.

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK, 2018. *Government Strategy for Economic Diplomacy: Access to the world - new paths to growth* [online]. Kodaň: Ministry of Foreign Affairs of Denmark [vid. 2021-06-01]. ISBN 978-87-93635-41-8. Dostupné z: <https://thetradecouncil.dk/en/about-us/strategy>.

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK, 2021. *Strategy for Denmark's Tech Diplomacy 2021-2023* [online] [vid. 2022-06-04]. Dostupné z: <https://techamb.um.dk/strategy>.

MINISTRY OF SCIENCE, INNOVATION AND HIGHER EDUCATION, 2012. *Denmark – a nation of solutions Enhanced cooperation and improved frameworks for innovation in enterprises* [online]. ISBN 978-87-92985-32-3. Dostupné z: <https://ufm.dk/en/publications/2012/files-2012/innovation-strategy.pdf>.
OECD a EUROSTAT, 2018. *Oslo Manual 2018: Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation, 4th Edition* [online]. 4. vydání. Paříž/Lucemburk: OECD. The Measurement of Scientific, Technological and Innovation Activities [vid. 2022-04-03]. ISBN 978-92-64-30455-0. Dostupné z: doi:10.1787/9789264304604-en.

ORGANISATION FOR ECONOMIC a CO-OPERATION AND DEVELOPMENT, 2022. Research and development (R&D) - Gross domestic spending on R&D - OECD Data. *OECD* [online] [vid. 2022-06-23]. Dostupné z: <http://data.oecd.org/rd/gross-domestic-spending-on-r-d.htm>.

RADA PRO VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE, 2019. *Inovační strategie Česko republiky 2019-2030* [online]. 2019. B.m.: Rada pro výzkum, vývoj a inovace. [vid. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=866015>.

RADA PRO VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE, 2020. Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky 2021+. *Výzkum a vývoj v ČR* [online] [vid. 2022-06-08]. Dostupné z: <https://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=913172>.

RADA PRO VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE, 2021. *Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky 2021+* [online]. první. Praha: Úřad vlády České republiky [vid. 2022-07-06]. ISBN 978-80-7440-261-6. Dostupné z: <https://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=913172>.

SERI, State Secretariat for Education, Research and Innovation, 2018. *Switzerland's International Strategy on Education, Research and Innovation – Strategy of the Federal Council* [online]. červenec 2018. B.m.: Federální rada. Dostupné z: sbfi.admin.ch/sbfi/en/home/services/publications/data-base-publications/int-strategy-eri.html.

SOUMITRA, Dutta, Lanvin BRUNO, Wunsch-Vincent SACHA, León RIVERA Lorena a World Intellectual Property Organization, 2021. *Global innovation index* [online]. Geneva: WIPO [vid. 2021-12-19]. ISBN 978-92-805-3307-1. Dostupné z: [doi:10.34667/TIND.44315](https://doi.org/10.34667/TIND.44315).

SWISSNEX, 2021. Annual Report 2021 by Swissnex. *Swissnex* [online] [vid. 2022-06-01]. Dostupné z: <https://annualreport.swissnex.org/>.

THE WORLD BANK GROUP, 2022a. GDP per capita, PPP (current international \$) | Data. *The World Bank* [online] [vid. 2022-06-23]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.PP.CD>.

THE WORLD BANK GROUP, 2022b. Population, total | Data. *The World Bank* [online] [vid. 2022-06-23]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL>.

Literatura

BOUND, Kristen, 2016. *Innovating Together? Age of Innovation Diplomacy* [online]. 2016. B.m.: WIPO. Dostupné z: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2016-chapter4.pdf.

BUNČEK, Martin, 2021. Inovace O co vlatně jde? *TA.DI.* (12), 38–40.

FEJERDKOV, Adam Moe, Robin May SCHOTT, Catherine D'IGNAZIO a Lauren F. KLEIN, 2021. *Diplomacy in the Shadow of Silicon Valley: Denmark's „technoplacy” effortsshould confront inequalities* [online]. říjen 2021. B.m.: Danish Institute for International Studies. [vid. 2021-06-01]. Dostupné z: https://pure.diis.dk/ws/files/4735003/denmarks_techplomacy_confront_inequalitie_s.pdf.

FILIP, Přemysl, Lucie KUREKOVÁ, Jana FRANTÍKOVÁ, Jan BILÍK, Jana KUBECOVÁ a Kateřina HRADILOVÁ, 2022. *Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v České republice a jejich srovnání se zahraničím v roce 2020* [online]. První. Praha: Úřad vlády České republiky [vid. 2021-06-06]. ISBN 978-80-7440-289-0. Dostupné z: <https://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=967605>.

GRISET, Pascal, 2020. Innovation Diplomacy: A New Concept for Ancient Practices? *The Hague Journal of Diplomacy* [online]. **15**(3), 383–397. ISSN 1871-1901, 1871-191X. Dostupné z: doi:10.1163/1871191X-BJA10036.

KLÍMOVÁ, Viktorie, 2019. *Implementace inovační politiky: národní kontext a place-based přístup* [online]. Brno [vid. 1996-05-17]. Habilitační práce. Masarykova univerzita. Dostupné z: <https://www.muni.cz/lide/22594-viktorie-klimova/kvalifikace>.

KNIGHT, Jane, 2020. Knowledge Diplomacy: What Are the Key Characteristics? *International Higher Education* [online]. **Winter 2020**(100) [vid. 2022-05-11]. ISSN 2372-4501. Dostupné z: <https://www.internationalhighereducation.net/api-v1/article/!/action/getPdfOfArticle/articleID/2807/productID/29/fileName/article-id-2807.pdf>.

LEIJTEN, Jos, 2017. Exploring the future of innovation diplomacy. *European Journal of Futures Research* [online]. **5**(1), 1–13. ISSN 2195-2248. Dostupné z: doi:10.1007/s40309-017-0122-8.

LENDEL, Viliam a Michal VARMUS, 2011. Creation and Implementation of the Innovation Strategy in the Enterprise. *Economics and Management* [online]. ISSN 1822-6515.

NYE, Joseph S., 2005. *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. B.m.: PublicAffairs; Illustrated edition. ISBN 978-1-58648-306-7.

PECE, Andreea Maria, Olivera Ecaterina Oros SIMONA a Florina SALISTEANU, 2015. Innovation and Economic Growth: An Empirical Analysis for CEE Countries. *Procedia Economics and Finance* [online]. **26**, 461–467. ISSN 22125671. Dostupné z: doi:10.1016/S2212-5671(15)00874-6.

PETERKOVÁ, Jana, 2020. Innovation and Industry 4.0 as a part of small state diplomacy. *SHS Web of Conferences* [online]. **74**, 02013. Dostupné z: doi:10.1051/shsconf/20207402013.

RÜFFIN, Nicolas, 2018. Case Study: Science And Innovation Diplomacy Agencies At The Nexus Of Research, Economics, And Politics [online]. [vid. 2022-06-02]. Dostupné z: doi:10.5281/ZENODO.1188244.

RUFFINI, Pierre-Bruno, 2018. *Věda a diplomacie: Nový rozměr mezinárodních vztahů*. Praha: Academia. Edice Společnost, 25. ISBN 978-80-200-2841-9.

THE ROYAL SOCIETY, 2010. *New frontiers in science and diplomacy*. London: Science policy center. ISBN 978-0-85403-811-4.

Internetové zdroje

BLOOMBERG, 2021. South Korea Leads World in Innovation as U.S. Exits Top Ten. *Bloomberg.com* [online]. [vid. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-02-03/south-korea-leads-world-in-innovation-u-s-drops-out-of-top-10>.

CZECHINVEST, 2020. Česká republika je mezi top 25 zeměmi podle Globálního inovačního indexu [online] [vid. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.czechinvest.org/cz/Homepage/Novinky/Zari-2020/Ceska-republika-je-mezi-top-25-zememi-podle-Globalniho-inovacniho-indexu>.

CZECHINVEST, 2022. CzechInvest Agentura pro podporu podnikání a investic. *CzechInvest* [online] [vid. 2022-06-09]. Dostupné z: <https://www.czechinvest.org/cz>.

CZECHTRADE, 2022. Home - CzechTrade Offices. *CzechTrade* [online] [vid. 2022-06-12]. Dostupné z: <https://www.czechtradeoffices.com/>.

CZECHTRADE, 2022. Home - CzechTrade Offices. *CzechTrade* [online] [vid. 2022-06-12]. Dostupné z: <https://www.czechtradeoffices.com/>.

ČTK, 2019. Česká republika je zemí pro budoucnost, *The Country For The Future* [online] [vid. 2022-06-08]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/ceska-republika-je-zemi-pro-budoucnost-the-country-for-the-future/1803572>.

FDFA, 2022. Presence Switzerland. *Federal Departement of Foreign Affairs FDFA* [online] [vid. 2022-06-02]. Dostupné z: <https://www.eda.admin.ch/eda/en/fdfa/fdfa/organisation-fdfa/general-secretariat/presence-switzerland.html>.

FIALA, Petr, 2018. Petr Fiala: Česká republika má patřit mezi 10 nejbohatších zemí světa – ODS. *Občanská demokratická strana* [online] [vid. 2022-06-08]. Dostupné z: <https://www.ods.cz/os.vyskov/clanek/15705-ceska-republika-ma-patrit-mezi-10-nejbohatsich-zemi-sveta>.

HERNANDEZ, Ariel Macaspac, 2021. Knowledge Diplomacy and the Future(s) of Global Cooperation. *E-International Relations* [online]. [vid. 2022-05-11]. Dostupné z: <https://www.e-ir.info/2021/04/05/knowledge-diplomacy-and-the-futures-of-global-cooperation/>.

HUSSEY, Matt, 2017. How to Measure the Short-Term ROI of Innovation. *RocketSpace* [online] [vid. 2022-06-12]. Dostupné z: <http://www.rocketpace.com/corporate-innovation/how-to-measure-the-short-term-roi-of-innovation>.

INNOSUISSE-AGENZIA SVIZZERA PER LA PROMOZIONE DELL'INNOVAZIONE, 2022.

Intensificazione della collaborazione con Israele nel campo dell'innovazione.

Innosuisse-Agenzia svizzera per la promozione dell'innovazione [online] [vid. 2022-04-03]. Dostupné

z: <https://www.innosuisse.ch/inno/it/home/actualites/news/israel0.html>.

INNOVATION FUND DENMARK, 2022. *Forside | Innovationsfonden* [online] [vid. 2022-06-04]. Dostupné z: <https://innovationsfonden.dk/en>.

INNOVATION CENTER DENMARK, [b.r.]. Danish Ideas. Global solutions. *ICDK* [online] [vid. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://icdk.dk/>.

INNSCID SP, 2021. *InnsCID SP | School of Advanced* [online]. [vid. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://2021.innsCIDsp.com/>.

INVEST IN DENMARK, 2022. Invest in Denmark - 1st in Europe for ease of doing business. *Invest In Denmark* [online] [vid. 2022-06-04]. Dostupné z: <https://investindk.com/>.

KAČENA, Lukáš, 2019. První dojmy z Inovační strategie České republiky 2019–2030. *vedavyzkum.cz* [online] [vid. 2022-06-11]. Dostupné z: <https://vedavyzkum.cz/blogy-a-komentare/lukas-kacena/prvni-dojmy-z-inovacni-strategie-ceske-republiky-2019-2030>.

KNIGHT, Jane, 2019. Clarifying misconceptions about knowledge diplomacy. *University World News* [online] [vid. 2022-05-11]. Dostupné z: <https://www.universityworldnews.com/post.php?story=20190816144922180>.

MAJER, Vladimír, 2017. Vědecká diplomacie po česku | Téma. *Lidovky.cz* [online] [vid. 2022-06-11]. Dostupné z: http://ceskapozice.lidovky.cz/tema/vedecka-diplomacie-po-cesku.A170720_232214_pozice-tema_lube.

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU (MPO), 2020. Služby podnikatelům na jednom místě: CzechInvest a CzechTrade se sestěhují a sloučí. *BusinessInfo.cz* [online]. [vid. 2022-06-12]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/clanky/sluzby-podnikatelum-na-jednom-miste-czechinvest-a-czechtrade-se-sestehuji-a-slouci/>.

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, 2021. Specializovaní vědečtí diplomaté v české zahraniční službě. *Ministerstvo zahraničních věcí české republiky* [online] [vid. 2022-04-04]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/vedecka_diplomacie/specializovani_v_edecti_diplomate_v_ceske.html.

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, 2022. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. B.m.: Česko. Ministerstvo zahraničních věcí. [vid. 2022-06-12]. Dostupné z: <https://www.mzv.cz/jnp/>.

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, 2022. Zastoupení ČR v zahraničí | Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online] [vid. 2022-06-23]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/adresar_diplomatickych_misi/ceske_urady_v_zahranici/index.html.

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ, [b.r.]. *Vědecká diplomacie | Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online] [vid. 2022-04-04]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranici_vztahy/vedecka_diplomacie/index.html.

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK, 2022. Find Danish embassies and consulates abroad. *UM-ENEN* [online] [vid. 2022-06-23]. Dostupné z: <https://um.dk/en/about-us/organisation/find-us-abroad>.

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK, 2022. Innovative solutions. *Denmark.dk* [online] [vid. 2022-06-04]. Dostupné z: <https://denmark.dk/innovation-and-design/innovation>.

MITCHELL, Nic, 2021. Knowledge diplomacy is key to surviving geopolitics. *University World News* [online] [vid. 2022-05-11]. Dostupné z: <https://www.universityworldnews.com/post.php?story=20210617133528544>.

NORKUNAS, Aurelijus, 2022. Council Post: What Is Techplomacy — And Is It Actually Needed? *Forbes* [online] [vid. 2022-06-04]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/forbestechcouncil/2022/02/02/what-is-techplomacy--and-is-it-actually-needed/>.

ODBOR KOMUNIKACE 81400, 2020. Česká republika je mezi top 25 zeměmi podle Globálního inovačního indexu | MPO. *Ministerstvo průmyslu a obchodu* [online] [vid. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/ceska-republika-je-mezi-top-25-zememi-podle-globalniho-inovacniho-indexu--256690/>.

OFFICE OF DENMARK'S TECH AMBASSADOR, 2022. Office of Denmark's Tech Ambassador. *Ministry of Foreign Affairs Office of Denmark's Tech Ambassador* [online] [vid. 2022-06-04]. Dostupné z: <https://techamb.um.dk/>.

RADA PRO VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE, 2015. Předpisy České republiky vztahující se k výzkumu, vývoji a inovacím. *Výzkum a vývoj v ČR* [online] [vid. 2022-06-08]. Dostupné z: <https://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=680410>.

RADA PRO VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE, 2022. Rada pro výzkum, vývoj a inovace. *Výzkum a vývoj v ČR* [online] [vid. 2022-06-08]. Dostupné z: <https://www.vyzkum.cz/>.

RYŠAVÁ, Michaela, 2021. Zestárla slavná „Country for the future“? Babišovu inovační strategii zřejmě čekají změny. *Hospodářské noviny (HN.cz)* [online] [vid. 2022-06-12]. Dostupné z: <https://hn.cz/c1-67010880-zestarla-slavna-bdquo-country-for-the-future-bdbquo-babisovu-inovacni-strategii-zrejme-cekaji-zmeny>.

SERI, State Secretariat for Education, Research and Innovation, 2022. *Swiss Innovation Park* [online] [vid. 2022-06-01]. Dostupné z: <https://www.sbf.admin.ch/sbf/en/home/themen/forschung-und-innovation-in-der-schweiz/schweizerischer-innovationspark.html>.

SERV SWISS EXPORT RISK INSURANCE, 2022. SERV. *SERV* [online] [vid. 2022-06-02]. Dostupné z: <https://www.serv-ch.com/en/>.

SWISSNEX, 2022. Swissnex. *Swissnex* [online] [vid. 2022-06-01]. Dostupné z: <https://swissnex.org/>.

SWISSUNIVERSITIES, 2022. *swissuniversities* [online] [vid. 2022-06-02]. Dostupné z: <https://www.swissuniversities.ch/en/>.

SWITZERLAND GLOBAL ENTERPRISE, 2022. Switzerland Global Enterprise. *Switzerland Global Enterprise* [online] [vid. 2022-06-01]. Dostupné z: <https://www.s-ge.com/en>.

SWITZERLAND INNOVATION, 2017. Switzerland Innovation. *Switzerland Innovation* [online] [vid. 2022-06-01]. Dostupné z: <https://www.switzerland-innovation.com/>.

ŠVÝCARSKÁ KONFEDERACE, 2022a. Innosuisse-Swiss Innovation Agency. *Innosuisse-Swiss Innovation Agency* [online] [vid. 2022-06-02]. Dostupné z: <https://www.innosuisse.ch/inno/en/home.html>.

TAFTIE, 2022. Members. *Taftie* [online] [vid. 2022-06-11]. Dostupné z: <https://taftie.eu/members/>.

TECHNOLOGICKÁ AGENTURA ČR, 2021. *Program na podporu aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací Národní centra kompetence* [online]. 6. listopad 2021. Dostupné z: https://www.tacr.cz/wp-content/uploads/documents/2021/12/13/1639394692_III_N%C3%A1vrh%20na%20zm%C4%9Bnu%20programu_NCK_vl%C3%A1da%20%C4%8CR.pdf.

TECHNOLOGICKÁ AGENTURA ČR, 2022a. TA ČR Starfos. *TA ČR Starfos* [online] [vid. 2022-06-09]. Dostupné z: <https://starfos.tacr.cz>.

TECHNOLOGICKÁ AGENTURA ČR, 2022b. Úvodní stránka. *Technologická agentura ČR* [online] [vid. 2022-06-09]. Dostupné z: <https://www.tacr.cz/>.

THE MINISTRY OF INDUSTRY a BUSINESS AND FINANCIAL AFFAIRS OF DENMARK, 2018. *Strategy for Denmark's Digital Growth* [online]. Kodaň: The Ministry of Industry Business and Financial Affairs of Denmark. ISBN 978-87-93635-25-8. Dostupné z: <https://investindk.com/insights/the-danish-government-presents-digital-growth-strategy>.

ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY, 2022. Úvodní stránka | Vláda ČR. *Vláda České republiky* [online] [vid. 2022-06-11]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/>.

VELVYSLANECTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY V TOKIU, 2022. II. česko-japonské inovační dny
[online] [vid. 2022-06-09]. Dostupné
z: https://www.mzv.cz/tokyo/cz/obchod_a_ekonomika/ii_cesko_japonske_inovacni_dny.html.